

PRACA I NAUKA

w województwie zachodniopomorskim

PRAKTYCZNY PORADNIK

dla osób niepełnosprawnych

Autor: dr inż. Jakub Szpon

Projekt i skład: AUGUST studio graficzne Iwona Ciechanowska

Realizacja: Centrum Usług Szkoleniowo-Doradczych *Jakub Szpon*

Wydawca:

Fundacja Promocja Zdrowia

al. Bohaterów Warszawy 27b

70-340 Szczecin

www.fundacjapromocjazdrowia.pl

Publikacja bezpłatna

Publikacja została opracowana i wydana w ramach projektu „Dzienny Ośrodek Wsparcia Osób Niepełnosprawnych” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, osi priorytetowej VII Włączenie społeczne, Działania 7.2 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014 – 2020.

Szczecin, marzec 2019 r.

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSTĘP

*„Pokonane trudności są zdobytymi szansami.”
Winston Churchill*

Drogi Czytelniku! Droga Czytelniczko!

Z pewnością większość osób niepełnosprawnych chciałaby pracować, jednak często ograniczenia głównie w sferze komunikacji i barier fizycznych, wydają im się nie do pokonania. Tymczasem w dobie ogromnego postępu technologicznego otwiera się przed nimi wiele nowych możliwości. Niewidomi i niedowidzący mogą korzystać m.in. z oprogramowania głosnomówiącego na komputerach i smartfonach czy z Braille Labeller pozwalającego na wykonywanie etykiet brajlowskich do naklejania na różne powierzchnie. Dla głuchych i niedosłyszących zaprojektowano telefony ze wzmocnionym sygnałem, jak również czujniki zamieniające dźwięk na sygnał świetlny. Osoby z ograniczonymi możliwościami poruszania się mogą sięgnąć po aparat telefoniczny obsługiwany wyłącznie przy pomocy głosu lub też urządzenia alternatywne zastępujące mysz komputerową.

Duże możliwości podnoszenia kompetencji i kwalifikacji stwarza osobom niepełnosprawnym oferta szkoleń prowadzona w formie e-learningu, który dzięki wykorzystaniu zaawansowanych technologii potrafi być tak samo skuteczny jak kursy prowadzone na żywo.

Z drugiej strony na rynku pracy więcej przedsiębiorstw oferuje elastyczne podejście do zatrudnienia – coraz większą popularność zyskuje ostatnio telepraca, która od kilku lat jest uregulowana w Kodeksie pracy. Zmienia się także znacząco podejście pracodawców do niepełnosprawnych pracowników, zaczynają doceniać ich zaangażowanie oraz chęć rozwoju.

Jak widzisz, wiele barier jest do pokonania, wiele dotąd zamkniętych drzwi – do otwarcia, spróbuj swoich sił, pokonaj trudności i przekuj je w nowe szanse – znajdź swoje miejsce na rynku pracy. Oddajemy w Twoje ręce tę publikację, która mamy nadzieję stanie się Twoim osobistym przewodnikiem po karierze zawodowej.

Życzymy ciekawej lektury i znalezienia Twojej własnej ścieżki rozwoju!

Andrzej Stecewicz

*Prezes
Fundacji Promocja Zdrowia,
Lidera projektu
„Dzienny Ośrodek Wsparcia
Osób Niepełnosprawnych”*

Renata Laskowska

*Członek zarządu
GOS Polska Sp. z o.o.,
Partnera projektu
„Dzienny Ośrodek Wsparcia
Osób Niepełnosprawnych”*

Spis treści

1. Sytuacja na rynku pracy i zatrudnianie osób niepełnosprawnych w Regionie Pomorza Zachodniego	4
2. Podmioty wspierające osoby niepełnosprawne na rynku pracy	10
3. Pomoc w zakresie aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych	12
4. Powody, dla których warto pracować	16
5. Jak skutecznie ubiegać się o pracę? Praktyczne porady	20
6. Prawa niepełnosprawnego pracownika	30
7. Co może zyskać pracodawca zatrudniający osobę z orzeczeniem?	32
8. Zmiana prawa w zakresie ochrony danych osobowych – RODO	36
9. Zakładanie i prowadzenie własnej działalności gospodarczej	40
10. Wsparcie na edukację osób niepełnosprawnych	44
11. Akty prawne regulujące prawa osób niepełnosprawnych	48
12. Oferta edukacyjna w województwie zachodniopomorskim	52
Źródła do publikacji	72

1

SYTUACJA NA RYNKU PRACY I ZATRUDNIANIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W REGIONIE POMORZA ZACHODNIEGO

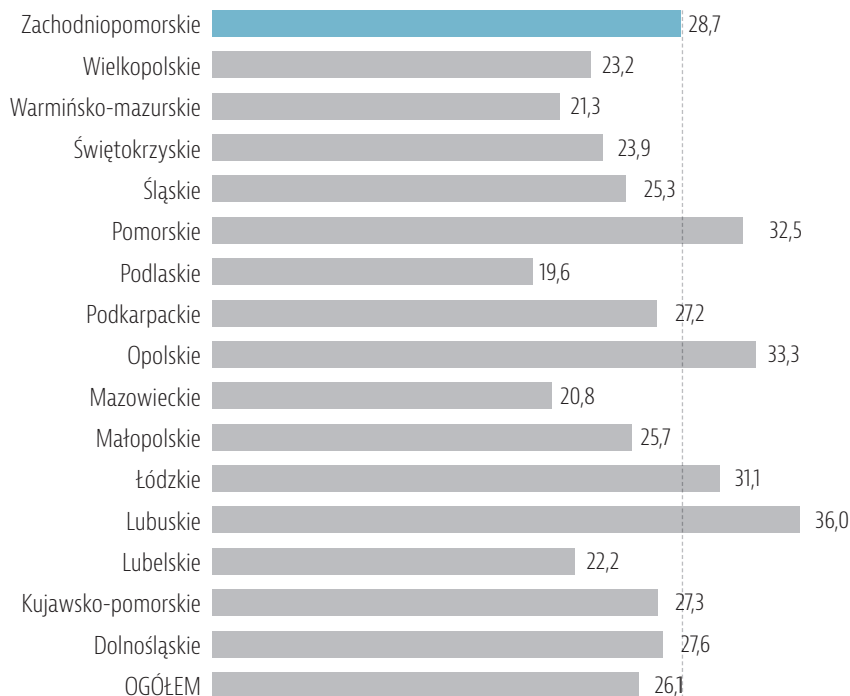
Sytuacja na rynku pracy jest coraz bardziej optymistyczna, co przekłada się na rosnący poziom zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Patrząc na wskaźniki ogólnopolskie wciąż jednak pracuje tylko trochę ponad jedna czwarta osób z orzeczeniami w wieku produkcyjnym.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego za trzeci kwartał 2018 r. (Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności – BAEL) współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym wyniósł 30,2%, natomiast wskaźnik zatrudnienia – 26,1%. Patrząc na dane z lat poprzednich – współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w trzecim kwartale roku 2015 kształtował się na poziomie 21,6 %, podczas gdy w tym samym okresie 2017 roku wynosił 25,4 %. Dane te świadczą o poprawie, chociaż nadal widoczne są duże różnice pomiędzy wskaźnikami dla osób niepełnosprawnych, a tymi dla osób bez orzeczeń.

W poniższej tabeli zaprezentowany został wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, czyli udział procentowy pracujących niepełnosprawnych w wieku 16-64 lata w ogólnej liczbie ludności niepełnosprawnej w tym wieku.

Wykres 1. Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16 lat i więcej ogółem oraz dla województw w III kwartale 2018 r. (dane w procentach)

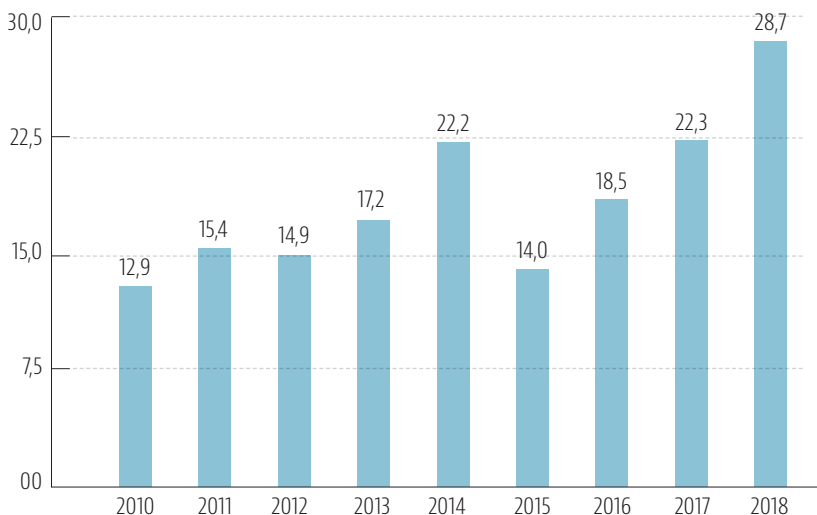
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, kwartalne dane z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności Polski (BAEL)

Jak wynika z powyższych danych sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy w województwie zachodniopomorskim kształtuje się powyżej średniej krajowej – zaledwie w czterech województwach niepełnosprawni znajdują się w lepszej sytuacji.

Jak wskaźnik zatrudnienia kształtował się na Pomorzu Zachodnim w ostatnich latach – pokazuje poniższy wykres.

Wykres 2. Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16 lat i więcej w województwie zachodniopomorskim w latach 2010 – 2018 (dane procentowe za trzeci kwartał danego roku)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, kwartalne dane z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności Polski (BAEL)

Liczba pracujących osób niepełnosprawnych w ostatnich latach wyraźnie rośnie, w 2018 roku wartość wskaźnika zatrudnienia wzrosła w stosunku do roku aż o 29% i osiągnęła rekordową wartość. Jest to odbicie ogólnej sytuacji na regionalnym rynku pracy, gdzie istnieje duży niedobór pracowników. Jednak wciąż istnieje spora luka pomiędzy niepełnosprawnymi, którzy mogli i chcieliby pracować, a miejscami pracy dostępnymi na regionalnym rynku pracy.

■ Charakterystyka rynku pracy osób niepełnosprawnych na Pomorzu Zachodnim

Zgodnie z wynikami badania przeprowadzonego na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie stanowiska, na których najczęściej zatrudniane były osoby niepełnosprawne to pracownik produkcji, pracownik biurowy, ochrona obiektu. Zdecydowana większość przedsiębiorców zatrudniających osoby niepełnosprawne uważa, że główną barierą w przyjęciu do pracy osoby niepełnosprawnej stanowią kwalifikacje niedostosowane do potrzeb firmy. Rekrutacja osób niepełnosprawnych do pracy odbywa się przede wszystkim poprzez zgłoszenia samych zainteresowanych do pracodawców (aż 85,7% przypadków).

Przedsiębiorcy poddani badaniu wśród czynników mających wpływ na zatrudnienie osób niepełnosprawnych podali chęć do pracy potencjalnych pra-

cowników, dotacje/dofinansowania na zatrudnienie, niższe koszty pracy, mniejsze składki na PFRON, ale także jakość wykonywanej pracy.

W badaniu udział wzięły także pracujące osoby niepełnosprawne. Wskazały one umiejętności, które ułatwiają osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie na rynku pracy. Na pierwszym miejscu znalazły się zdolności komunikacyjne, a następnie – umiejętności nawiązywania kontaktów, umiejętności dostosowywania się do zmian/nowych zadań, umiejętność uczenia się i nabywania nowych kwalifikacji.

Respondenci wymienili też bariery utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie na rynku pracy, wśród najczęstszych odpowiedzi podano: ograniczenia zdrowotne bezpośrednio związane z niepełnosprawnością, zbyt niskie wynagrodzenia, brak odpowiednich ofert pracy w okolicy. Często wskazywano też na utrudniony dojazd/dotarcie do miejsca pracy, nieodpowiednie warunki proponowanej pracy, czy niedostosowanie miejsca pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych, jak również brak poczucia akceptacji ze strony innych osób bądź też brak wiary w siebie. Zarobki badanych osób są porównywalne z zarobkami pracowników pełnosprawnych na tym samym stanowisku (78,4% odpowiedzi).

Aż 88,2% badanych pracujących niepełnosprawnych oceniło swoje miejsce pracy pozytywnie. Pokazuje to, że zachodniopomorski rynek pracy potrafi zapewnić satysfakcjonujące warunki dla niepełnosprawnych pracowników. Patrząc na odpowiedzi osób pracujących na otwartym rynku pracy stwierdzić można, iż osoby te dzięki pracy czują się potrzebne (84,3% odpowiedzi), a osoby, z którymi pracują, rozumieją ich ograniczenia w wykonywaniu pracy wynikające z niepełnosprawności (83,3% odpowiedzi). Przedsiębiorcy coraz bardziej otwierają się na niepełnosprawnych doceniając ich zaangażowanie i jakość pracy.

■ Działania na rzecz poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy

Jak zwiększyć zatrudnienie osób niepełnosprawnych? Na pewno powinny być realizowane liczne kampanie skierowane do pracodawców pokazujące korzyści wynikające z zatrudniania osób niepełnosprawnych. Wielu przedsiębiorców boi się przyjmowania niepełnosprawnych pracowników, bo myślą, że będą mniej wydajni w pracy, będą często nieobecni z powodów zdrowotnych, nie wykonają pracy tak dobrze jak ich pełnosprawni koledzy.

Trzeba zmienić to wciąż stereotypowe myślenie pracodawców, ale także dać wsparcie niepełnosprawnym pracownikom z dużymi trudnościami zwłaszcza w początkowej fazie zatrudnienia. W tym celu przygotowywana jest obecnie **Ustawa o Zatrudnieniu Wspomagany**. Jej zadaniem będzie pomoc osobom najtrudniej zatrudnialnym, takim jak na przykład osoby z niepełnosprawnością intelektualną. Ustawa powoła do życia Agencje Zatrudnienia Wspomaganego wyspecjalizowane w obsłudze osób niepełnosprawnych, jak również usługi trenera pracy. Trenerzy pracy nie tylko znajdą pracę dostosowaną do potrzeb danej osoby niepełnosprawnej, lecz także przygotują współpracowników, dyrekcję, pomogą w aklimatyzacji pracownika w nowym miejscu pracy. Natomiast jeśli w trakcie pracy wystąpi trudna sytuacja osoba niepełnosprawna będzie mogła otrzymać odpowiednie wsparcie. Ma to służyć znalezieniu pracy przez osoby niepełnosprawne, dostosowaniu stanowisk pracy do potrzeb tych osób, jak również lepszej adaptacji zatrudnionej osoby w nowym środowisku.

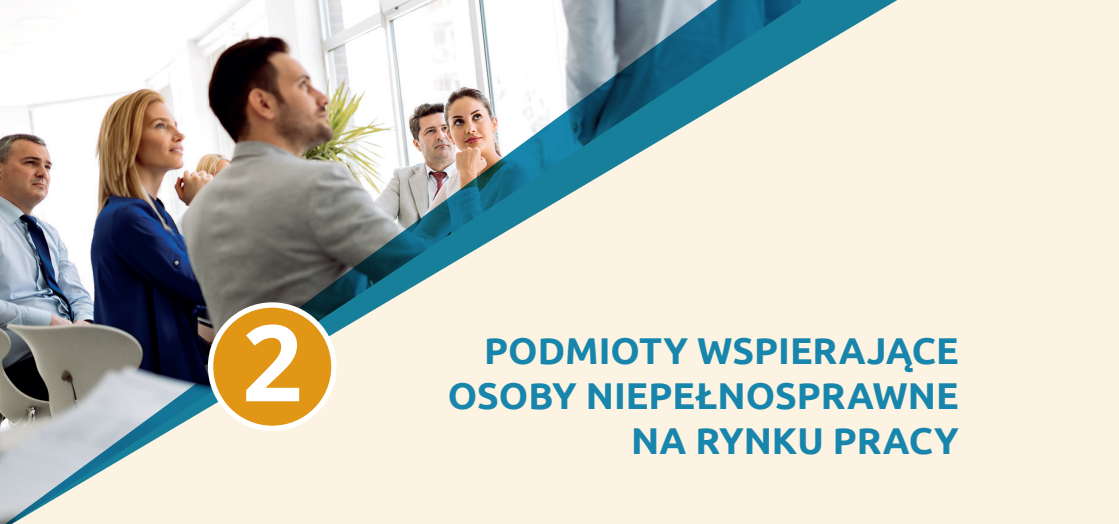
Jak jeszcze można skłonić pracodawców do zatrudniania osób z orzeczeniami? Na pewno należy przeznaczać jeszcze więcej środków na zachęty finansowe skierowane do przedsiębiorców – dofinansowania do wynagrodzeń zatrudnianych osób niepełnosprawnych, wyposażenia stanowiska pracy dla takich osób, wynagrodzenia pracownika pomagającego w pracy niepełnosprawnemu koledze.

W roku 2016 weszły jeszcze do polskiego prawa regulacje unijne dotyczące wprowadzenia tzw. **klauzul społecznych**. Zgodnie z nimi podmioty realizujące usługi albo inwestycje finansowane ze środków publicznych zmuszone są do zatrudniania osób niepełnosprawnych do ich obsługi. Niestety wciąż większość samorządów i instytucji wybiera wpłaty do PFRON za niedotrzymanie tych regulacji, zamiast zatrudnienia osób z orzeczeniami.

Ponadto w ramach unijnej perspektywy finansowania na lata 2014–2020 osoby niepełnosprawne traktowane są priorytetowo. Realizowanych jest wiele projektów nastawionych na wspieranie osób niepełnosprawnych w powrocie i wejściu na rynek pracy. Przykładem jest projekt „Program aktywizacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych”, w ramach którego powstała niniejsza publikacja.

W projektach wprowadzono także **mechanizm racjonalnych usprawnień**, dzięki któremu instytucje realizujące je mogą otrzymać dodatkowe środki na ułatwienia dla niepełnosprawnych uczestników, takie jak likwidowanie barier architektonicznych, zakup specjalistycznych sprzętów i urządzeń, zatrudnienie asystenta osoby niepełnosprawnej, zapewnienie dowozu specjalnego osobie z trudnościami w samodzielnym przemieszczaniu się. Podmioty realizujące projekty mogą skorzystać z dodatkowej puli środków przeznaczonych na ten cel.

2

PODMIOTY WSPIERAJĄCE OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE NA RYNKU PRACY

W Polsce funkcjonuje kilka instytucji, których działania polegają na wspieraniu osób niepełnosprawnych w poszukiwaniu zatrudnienia i poruszaniu się po rynku pracy. Podmiotem specjalnie powołanym do tego celu jest Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Poza tym wsparcia w tym zakresie udzielają powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy oraz organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

■ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)

PFRON jest państwowym funduszem celowym powołanym do życia z dniem 1 lipca 1991 r. Główną misją Funduszu jest ułatwianie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu zawodowym i społecznym. Środki z PFRON przekazywane są przez Prezesa Zarządu Funduszu samorządom wojewódzkim i powiatowym – na realizację określonych zadań, podmiotom realizującym zadania zlecone przez Fundusz lub inne zadania wynikające z ustawy.

Środki PFRON przeznaczane są na tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, pomoc osobom niepełnosprawnym rozpoczynającym działalność gospodarczą lub rolniczą, wsparcie edukacji osób niepełnosprawnych, rehabilitację społeczną i zdrowotną tych osób, zakup sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego, likwidację barier, wsparcie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, dofinansowanie zadań realizowanych przez samorządy.

Więcej informacji o możliwościach wsparcia z PFRON można uzyskać na stronie internetowej Funduszu lub w Oddziale Zachodniopomorskim PFRON.

Oddział Zachodniopomorski PFRON

Al. Powstańców Wielkopolskich 33, 70-111 Szczecin

e-mail: szczecin@pfron.org.pl • tel. 91 35 09 700

www.pfron.org.pl

■ Powiatowe urzędy pracy (PUP)

Powiatowe urzędy pracy realizują zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, a swoją działalność opierają głównie na zapisach Usta-

wy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Z jednej strony – pozyskują oferty pracy, z drugiej – pomagają swoim klientom podnieść kwalifikacje i umiejętności zawodowe pod kątem wymagań rynku pracy. Przygotowują także osoby bez zatrudnienia do samodzielnego poszukiwania miejsca pracy.

Więcej szczegółowych informacji o usługach powiatowych urzędów pracy można znaleźć w samych urzędach, ale także na portalu publicznych służb zatrudnienia „Zielona Linia” pod adresem: www.zielonalinia.gov.pl. Zarejestrowany na portalu użytkownik skorzysta tutaj z kreatora CV, autoposzukiwacza ogłoszeń o pracy czy ofert szkoleń.

Baza adresowa powiatowych urzędów pracy z obszaru województwa zachodniopomorskiego: <https://www.wup.pl/pl/dla-bezrobotnego/formy-wsparcia/kontakt-do-powiatowych-urzdow-pracy/>

■ **Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie**

Wojewódzki Urząd Pracy zajmuje się zarządzaniem środkami z funduszy UE przeznaczonymi na realizację projektów wspierających podnoszenie kwalifikacji, kompetencji i zatrudnianie osób niepełnosprawnych. W ramach projektów realizowane są między innymi szkolenia zawodowe, staże, doradztwo zawodowe i pośrednictwo pracy.

Informację o realizowanych obecnie na terenie województwa projektach można uzyskać pod poniższymi adresami.

Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie
Biuro Informacji i Promocji EFS w Szczecinie
ul. A. Mickiewicza 41, 70-383 Szczecin
tel. 91 42 56 163/164 • e-mail: efs@wup.pl

Filia Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie
Biuro Informacji i Promocji EFS w Koszalinie
ul. Słowiańska 15a, 75-846 Koszalin
tel. 94 344 50 25/26 • e-mail: efskoszalin@wup.pl
www.wup.pl

■ **Organizacje pozarządowe**

Stowarzyszenia, fundacje i inne organizacje non-profit często realizują zadania wynikające z polityki państwa, jak również te, których nie podejmą się ani podmioty publiczne, ani prywatne. Wiele organizacji pozarządowych z terenu Pomorza Zachodniego działa na rzecz osób niepełnosprawnych oraz aktywizacji zawodowej, prowadząc różne projekty i inicjatywy. Informacji trzeba szukać lokalnie zgłaszając się do nich i pytając o aktualną ofertę.

Praktyczna wyszukiwarka organizacji pozarządowych: <https://spis.ngo.pl/>

POMOC W ZAKRESIE AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności mogą skorzystać z całego wachlarza usług oferowanego przez powiatowe urzędy pracy i inne podmioty wspierające w zakresie poszukiwania zatrudnienia.

■ Oferta powiatowych urzędów pracy

Osoba z niepełnosprawnością zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna lub poszukująca pracy może skorzystać z usług określonych w Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy opisanych poniżej.

Poradnictwo zawodowe dotyczy wsparcia osoby na etapie wyboru lub zmiany przez nią zawodu albo miejsca pracy, jak również podczas planowania ścieżki kariery zawodowej. Na podstawie przeprowadzonego wywiadu doradca zawodowy określa oczekiwania i predyspozycje osoby do wykonywania danego zawodu. Może skierować osobę na specjalistyczne badania psychologiczne i lekarskie niezbędne do wydania opinii o przydatności zawodowej kandydata do pracy i zawodu lub profilu szkolenia. Zadaniem poradnictwa jest także przygotowywanie klienta do samodzielnego poruszania się po rynku pracy – radzenia sobie w poszukiwaniu i podejmowaniu pracy. Ponadto doradca zawodowy udziela informacji o rynku pracy, możliwościach nauki i zdobywania kwalifikacji zawodowych. Pomaga również opracować dokumenty aplikacyjne – CV i list motywacyjny.

Pośrednictwo pracy polega na udzielaniu pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia. Pośrednik pracy posiada wiedzę na temat lokalnego rynku pracy, w tym ofertach pracy, wolnych miejscach stażowych oraz subsydiowanym zatrudnieniu. Jego zadaniem jest pomoc klientowi w znalezieniu odpowiedniego miejsca na rynku pracy, jak również organizowanie spotkań rekrutacyjnych i giełd pracy na potrzeby wybranych pracodawców.

Szkolenie zawodowe to kolejna możliwość wsparcia ze strony powiatowego urzędu pracy. Chodzi tutaj o zorganizowanie szkolenia podnoszącego wiedzę i kwalifikacje. PUP finansuje wszelkie koszty szkolenia, jak również opłaty dotyczące egzaminów oraz uzyskania certyfikatów i innych poświadczeń zdobytej wiedzy i kwalifikacji. Osoba skierowana przez urząd na szkolenie otrzymuje stypendium szkoleniowe za czas, w którym odbywa zajęcia.

Staż oznacza nabywanie przez osobę umiejętności praktycznych niezbędnych do wykonywania pracy bez nawiązania stosunku pracy pomiędzy pracodawcą a stażystą. Osobie uczestniczącej w stażu przysługuje stypendium stażowe za czas odbywania stażu.

PUP może także sfinansować koszty studiów podyplomowych do wysokości 100%, jednakże nie więcej niż 300% przeciętnego wynagrodzenia. Dofinansowanie to może być udzielone jednorazowo lub w ratach za kolejne semestry studiów.

Osoba zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy może skorzystać ze zwrotu kosztów dojazdu i zakwaterowania, który obejmuje koszty przejazdu z miejsca zamieszkania do miejsca pracy lub odbywania stażu czy szkolenia i z powrotem lub odbywania zajęć z zakresu poradnictwa zawodowego czy pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy, jak również koszty zakwaterowania.

Poza wyżej wymienionymi usługami powiatowe urzędy pracy oferują także następujące formy wsparcia:

- prace interwencyjne
- roboty publiczne
- przygotowanie zawodowe dorosłych
- pożyczka na podjęcie działalności gospodarczej
- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej
- stypendium z tytułu podjęcia dalszej nauki
- bony dla osób poniżej 30 roku życia – bon na zasiedlenie, szkoleniowy, stażowy
- zwrot kosztów opieki nad dzieckiem lub osobą zależną

Podstawa prawna:

- Rozdział 10 i 11 Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
- Art.11-13 Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

■ Centrum Integracji Społecznej (CIS)

Celem działalności Centrum jest reintegracja społeczna i zawodowa. CIS to instytucja o charakterze edukacyjnym, przy czym jednym z elementów jego działalności może być praca uczestników w ramach prowadzonej działalności handlowej, usługowej lub wytwórczej. Taka działalność nie jest uznawana za działalność gospodarczą i prowadzona jest dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych.

Do usług edukacyjnych świadczonych przez centra integracji społecznej dla ich uczestników należą:

- kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiąganie pozycji społecznych dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu,
- nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych,
- nauka planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą,

- uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.

CIS mogą utworzyć: starosta, wójt, prezydent lub burmistrz miasta albo organizacja pozarządowa. Skierowanie na zajęcia prowadzone przez CIS można otrzymać od ośrodka pomocy społecznej. Osoba zainteresowana przed przyjęciem do CIS-u musi podpisać indywidualny program zatrudnienia socjalnego w uzgodnieniu z kierownikiem ośrodka pomocy społecznej właściwego dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby. Uczestnicy Centrum Integracji Społecznej mają status osób bezrobotnych oraz otrzymują świadczenie integracyjne w wysokości zasiłku dla bezrobotnych.

Podstawa prawna: Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym

■ Klub Integracji Społecznej (KIS)

Klub Integracji Społecznej jest to jednostka, której podstawowym celem jest udzielanie pomocy osobom oraz ich rodzinom w podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społecznym, powrocie do pełnienia ról społecznych, jak również w podniesieniu kwalifikacji zawodowych. KIS może zostać założony przez samorząd lub organizację pozarządową. Kluby współpracują często z innymi podmiotami ekonomii społecznej oraz organizacjami z otoczenia.

Wśród działań realizowanych przez KIS wymienić można:

- pomoc w znalezieniu pracy, przygotowanie do podjęcia zatrudnienia lub podjęcia działalności w formie spółdzielni socjalnej
- prace społecznie użyteczne
- roboty publiczne
- poradnictwo prawne
- pomoc w zakresie spraw mieszkaniowych i socjalnych
- staże, o których mowa w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.

■ Warsztaty terapii zajęciowej (WTZ)

WTZ mogą być organizowane przez organizacje pozarządowe, zakłady pracy chronionej, samorządy powiatowe i gminne, domy pomocy społecznej i inne podmioty. Warsztaty stanowią wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo jednostkę, której celem jest rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych. Wskazanie do uczestniczenia w WTZ wpisywane jest w orzeczeniu o niepełnosprawności przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności. Zgłoszenia osób, które chcą uczestniczyć w warsztatach przyjmuje podmiot prowadzący WTZ, w uzgodnieniu z powiatowym centrum pomocy rodzinie (PCPR). Terapię prowadzoną w warsztatach realizuje się na podstawie indywidualnego programu rehabilitacji uczestnika.

Uczestnicy warsztatów biorą udział w różnego rodzaju zajęciach trwających maksymalnie 7 godzin dziennie i 35 godzin tygodniowo. WTZ jest podmiotem niekomercyjnym i nie może działać dla osiągnięcia zysków, a dochody ze sprzedaży

produktów i usług wyprodukowanych podczas warsztatów powinny być przeznaczone na integrację społeczną ich uczestników.

Baza adresowa warsztatów terapii zajęciowej:

<http://www.niepelnosprawni.gov.pl/art,10,warsztaty-terapii-zajeciowej>

■ Wsparcie organizacji pozarządowych i instytucji realizujących projekty

Aktualnie organizacje non-profit i inne podmioty organizują projekty na rzecz osób niepełnosprawnych, wspieranych ze środków Unii Europejskiej, PFRON i innych źródeł finansowania. Stąd też warto na bieżąco przeglądać regionalne i lokalne portale internetowe, radio, prasę i telewizję w poszukiwaniu informacji o projektach realizowanych w regionie Pomorza Zachodniego. W ramach tych inicjatyw realizowane są działania nakierowane na reintegrację społeczną i zawodową, jak również rehabilitację zdrowotną osób z niepełnosprawnościami. Warto też zainteresować się projektami adresowanymi ogólnie do osób niepracujących, gdyż często grupą preferowaną są osoby posiadające status osoby niepełnosprawnej.

POWODY, DLA KTÓRYCH WARTO PRACOWAĆ

Praca przynosi korzyści materialne, ale czy to jest jedyny powód, dla którego warto pracować? Na pewno nie. Wiele osób kwestie finansowe odsuwa na dalszy plan, a na pierwszym miejscu stawia kontakt z ludźmi, rozwój osobisty, satysfakcję z dobrze wykonanych zadań. Dlaczego aktywność zawodowa jest taka ważna?

■ Powody, dla których warto pracować:

1. Niezależność

Posiadanie własnych pieniędzy daje zawsze większe możliwości decydowania o sobie. Praca stwarza możliwość usamodzielnienia się, co w przypadku osób niepełnosprawnych jest szczególnie ważne.

2. Zarabianie pieniędzy

Wynagrodzenie dla wielu osób jest jedynym z głównych powodów podejmowania pracy. Pieniądze są wszystkim niezbędne do utrzymania siebie i swojej rodziny. Dlatego szczególnie motywują pracowników wszelkiego rodzaju nagrody i bonusy.

3. Zawieranie nowych znajomości

W pracy spędzamy dużo czasu w jednym miejscu z naszymi współpracownikami, co często buduje z niektórymi z nich mocne relacje, które można rozwijać także w czasie prywatnym. A nawet jeśli nie znajdziemy nowych przyjaciół to poznamy życzliwe osoby, które wymienią z nami poglądy, posłużą radą, najbardziej zrozumieją specyfikę wykonywanego zawodu.

4. Konfrontacja własnego punktu widzenia z innymi

W wielu zawodach praca wykonywana jest w zespołach, dzięki czemu uczymy się pełnienia różnych ról oraz kontaktu z różnymi osobowościami i postawami życiowymi. Na pewno zawsze to ubogaca oraz pozwala zdobyć cenne doświadczenie na przyszłość. Działanie w grupie daje też możliwość skonsultowania różnych kwestii i zdobycia cennych wiadomości od innych. Grupa daje też informację zwrotną dotyczącą pracy danej osoby.

5. Samorozwój

Możliwość spełnienia własnych marzeń pozwala na pokonanie wszelkich trudności stojących na drodze do przyjętego celu. Dzięki wytrwałemu dążeniu do jego osiągnięcia rozwijamy swoje kompetencje miękkie, takie jak asertywność, komunikatywność, empatia oraz zdobywamy nowe kwalifikacje. Praca daje także dostęp do nowych źródeł wiedzy oraz wymianę doświadczeń dzięki kontaktom z innymi osobami z branży.

6. Pokonywanie własnych ograniczeń

Praca dla wielu osób niepełnosprawnych stanowi duże wyzwanie, a jej podjęcie wiąże się często z wieloma odczuciami i emocjami, takimi jak lęk, niepewność, brak wiary we własne możliwości, zniechęcenie. Podjęcie zatrudnienia wiąże się często z przełamaniem tych negatywnych zjawisk oraz dowartościowaniem osoby jako docenianego pracownika. Ograniczenia fizyczne można obecnie pokonać wykorzystując rozwiązania technologiczne umożliwiające sprawne funkcjonowanie osobom z wadami wzroku, słuchu czy z trudnościami w samodzielnym przemieszczaniu się.

7. Realizowanie potrzeby przynależności

Każdy człowiek dąży do utożsamiania się z jakąś grupą, co daje mu większe poczucie dzielenia podobnego losu z innymi ludźmi. Jedną z takich grup jest środowisko pracy lub konkretna grupa zawodowa, do której przynależy pracująca osoba.

8. Docenianie przez innych

Pozytywne komunikaty pod naszym adresem są niezwykle ważne i motywują do dalszego działania. Jeśli sprawdzimy się w roli dobrego pracownika będziemy na pewno słyszeć wiele pochwał.

9. Rozwijasz się intelektualnie

W pracy, w zależności od jej rodzaju, trzeba ćwiczyć pamięć, zdolności organizacyjne, spostrzegawczość, sprawność manualną, koordynację wzrokową czy też inne umiejętności. To wszystko sprawia, że ciągle pracujemy nad rozwojem swojego intelektu. Ponadto kontakty z innymi osobami często bardzo rozwijają i zmuszają do wysiłku umysłowego.

10. Większa motywacja

Satysfakcja z wykonywanej pracy sprawia, że nabieramy ochoty do działania. Dzięki temu stajemy się bardziej zmotywowani do pracy, kreatywni, chcemy się rozwijać. Mamy coraz bardziej ambitne cele i mamy siłę, by je osiągać. Realizowanie własnych marzeń wpływa na naszą osobowość, a więc także na to, kim jesteśmy. Przekłada się to na nasze lepsze samopoczucie nie tylko w pracy, ale w ogóle w życiu.

11. Wyładowywanie emocji w pracy

Praca w przypadku osób po trudnych przeżyciach jest często bardzo dobrym rozwiązaniem, gdyż wymaga skupienia i odwraca uwagę od negatywnych emocji. W pracy można też wyładować się fizycznie poprzez intensywne działanie, co umożliwia lepszy odpoczynek po godzinach.

12. Obiektywna ocena

Ocena zewnętrzna jest niezwykle ważna dla każdego, osoby bliskie widzą nas często schematycznie przez pryzmat wielu lat wspólnego przebywania. Natomiast koledzy z pracy patrzą z innej perspektywy, dzięki czemu mamy bardziej złożony obraz siebie samego.

13. Dbanie o swój wygląd zewnętrzny

Kiedy musimy wyjść z domu, bardziej dbamy o swój wygląd niż przebywając w domowym zaciszu. W niektórych zawodach jest wręcz wymagany pewien standard ubioru i wyglądu – jak np. w bankach czy urzędach. Osoby pracujące ruszają się też więcej niż te nieaktywne zawodowo, co z pewnością ma też niemały wpływ na dobrą kondycję i pomaga utrzymywać prawidłową wagę ciała.

14. Zapobieganie depresji

Praca stanowi często sieć wsparcia, motywuje i mobilizuje do działania, daje nam satysfakcję, co przekłada się na nasz pozytywny nastrój. Według najnowszych badań większe zagrożenie depresją mają kobiety opiekujące się dziećmi, niż te, które mają zarówno dzieci, jak i pracę zawodową.

Powodów do podjęcia zatrudnienia jest jeszcze więcej niż wymienione powyżej. Jednak, kiedy już osoba niepełnosprawna pracuje potrzebuje odpowiedniej motywacji, aby w pełni odczuwać zadowolenie z wykonywanej pracy.

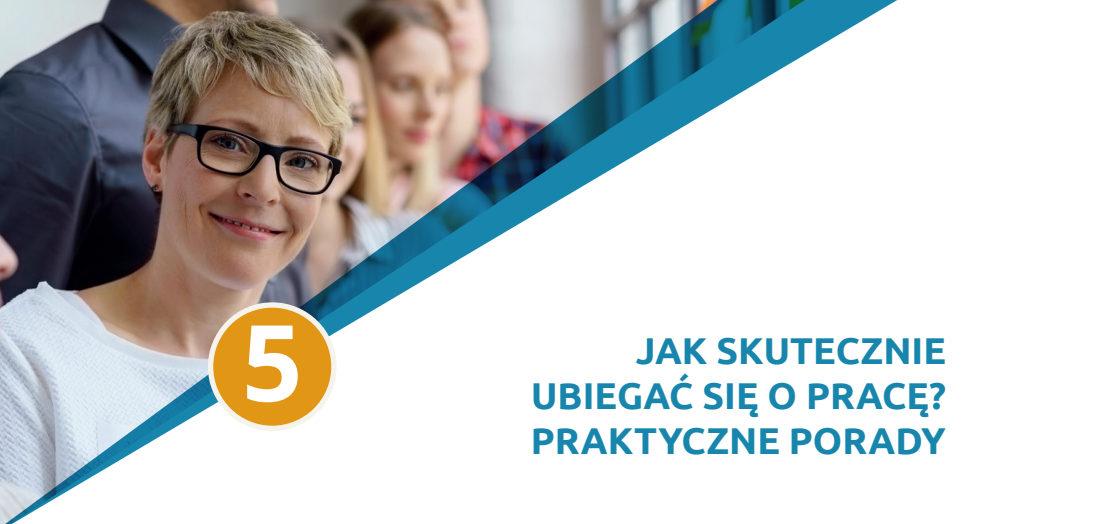
■ Motywowanie do pracy

Zgodnie z wynikami badania TNS OBOP „Zadowolenie osób niepełnosprawnych z pracy”, wykonanego w 2010 roku na zlecenie Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych aż 88% ankietowanych pracujących jest zdania, że najważniejsze jest, aby bezpośredni przełożony rozumiał ograniczenia w wykonywaniu pracy wynikające z niepełnosprawności. Istotne jest także jasne określanie przez niego wymagań w pracy (88% wskazań), traktowanie w ten sam sposób pracowników niepełnosprawnych, jak pełnosprawnych (86% ankietowanych), umożliwianie pracownikowi swobodnego wyrażania poglądów i pomysłów oraz dyskusowanie spraw służbowych (86% wskazań).

Ważnymi aspektami motywującymi osoby niepełnosprawne do pracy są także czynniki pozapłacowe u danego pracodawcy – takie jak dobra atmosfera pracy, możliwości rozwoju (np. szkolenia, konferencje), odpowiednie warunki pracy, dostosowane do potrzeb pracownika i zapewniające mu pełny komfort.

Dużą rolę pełnią także wszelkie benefity i bonusy dla pracowników takie, jak np. karnet do fitnessklubu, bilety do kina, ubezpieczenia zdrowotne dla pracownika i członków rodziny itp. Badanie Sodexo Benefits and Rewards Services „Drogowskaz Motywacyjny 2018” wykazało, że w ciągu ostatniego roku aż w 27% przedsiębiorstw wzrosły budżety motywacyjne. Przeciętna kwota przeznaczona w roku 2017 na świadczenia pozapłacowe na jednego pracownika wynosiła 948 zł, podczas gdy trzy lata wcześniej w roku 2014 kształtowała się na poziomie 787 zł. Kwota ta sukcesywnie rośnie i według przewidywań będzie się nadal zwiększać. Co ciekawe, coraz częściej rozwiązania te stosują mniejsi pracodawcy.

5

JAK SKUTECZNIE UBIEGAĆ SIĘ O PRACĘ? PRAKTYCZNE PORADY

Szukasz pracy od wielu miesięcy i wciąż nie możesz jej znaleźć? Wysyłasz swoje dokumenty aplikacyjne, ale nikt do Ciebie nie dzwoni z propozycją? Może popełniasz jakiś błąd? Poniżej piszemy o tym, jak szukać pracy, na co zwrócić uwagę oraz jak pozytywnie przeżyć rozmowę rekrutacyjną.

■ Najważniejszy cel

Na samym początku musisz określić co jest twoim celem i jakiej pracy szukasz – w jakim zawodzie, wymiarze czasu pracy, z jakim minimalnym wynagrodzeniem. Następnie usiądź i przemyśl jakie posiadasz umiejętności, kompetencje i kwalifikacje oraz jakie są twoje doświadczenia zawodowe, jak również co lubisz robić, w czym się sprawdzasz. Samemu trudno jest przeprowadzić taką analizę, dlatego warto jest skorzystać z porad specjalisty jakim jest doradca zawodowy, który pomoże ci w ustaleniu twojej ścieżki kariery zawodowej. Bezpłatne usługi w tym zakresie oferuje osobom zarejestrowanym powiatowy urząd pracy. Z takiej pomocy można też często skorzystać w różnych organizacjach pozarządowych oraz w ramach projektów finansowanych ze środków unijnych oraz innych źródeł.

■ Metody poszukiwania pracy

Pamiętaj, że metody poszukiwania pracy muszą być dobrane do rodzaju poszukiwanej pracy, zawodu, w którym chciałbyś pracować. Poniżej przedstawiamy najbardziej popularne z nich, jednak to ty powinieneś zastanowić się, na które z nich się zdecydować w twoim konkretnym przypadku.

Rodzina i znajomi

Poszukiwanie pracy powinieneś zacząć od powiadomienia o tym rodziny i znajomych. Zupełnie inaczej będzie się rozmawiało ze znajomą koleżanką, niż z kimś, kogo całkowicie nie znasz. Chwal się swoimi umiejętnościami i kwalifikacjami wszystkim dookoła oraz informuj, że szukasz płatnego zajęcia.

Internet

Powstanie Internetu przyczyniło się do rewolucji w komunikacji oraz stworzyło całkowicie nowe możliwości dla osób z dysfunkcjami narządów, ruchu, wzroku czy

sluchu. Osoby te mogą pracować zdalnie z domu lub korzystać w miejscu pracy z różnych udogodnień technologicznych ułatwiających im pracę.

Pracy szukamy w tej chwili już prawie wyłącznie przez Internet. Jest wiele portali internetowych, na których możesz stworzyć swój profil kandydata do pracy i czekać na kontakt ze strony pracodawców. Aktywne poszukiwanie pracy polega na przeglądaniu ofert zamieszczanych przez pracodawców. Warto także wrzucić swoje ogłoszenie na portalach społecznościowych na profilach poświęconych poszukiwaniu pracy w Twojej okolicy.

Portale internetowe z ofertami pracy:

www.pracuj.pl
www.jobs.pl
www.praca.pl
www.infopraca.pl
www.mediacy.pl
www.gazetapraca.pl
www.gumtree.pl
www.olx.pl
www.pracatobie.pl
www.praca.trovit.pl
www.jobrapido.pl
www.sprawniwpracy.com

Biura pośrednictwa pracy

Oferty pracy udostępnia osobom zarejestrowanym powiatowy urząd pracy. Ponadto na rynku funkcjonują prywatne biura pracy, czyli agencje zatrudnienia. Można się tam udać wypełnić ankietę informacji o sobie, czasem przejść różne testy, a zebrane dane są wprowadzane do bazy agencji. Jeśli pojawią się ofert pasujące do profilu – rekruter zwróci się do Ciebie z konkretną propozycją.

WAŻNE! Pamiętaj, że agencja zatrudnienia nie ma prawa pobierać od Ciebie opłat za znalezienie pracy!

Targi pracy

Na targach znajdziesz oferty pracy, lecz także usłyszysz o najnowszych trendach na rynku pracy. Podczas imprezy będziesz miał okazję do bezpośredniego kontaktu z pracodawcą i zapytania o interesujące Cię kwestie. Jednak targi pracy są organizowane dość rzadko, a jeśli mieszkasz z dala od większego miasta masz małe szanse na udział w takiej imprezie.

Organizacje non profit

Stowarzyszenia i fundacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych realizują często programy skierowane do osób niepełnosprawnych, w których jednym z elementów jest aktywizacja zawodowa. Organizacje same też często zatrudniają osoby niepełnosprawne i są na nie bardzo otwarte, a wręcz preferują osoby z orzeczeniem od pracowników pełnosprawnych.

■ Dokumenty aplikacyjne

Kiedy znajdziesz już interesującą Cię ofertę, zostaniesz pewnie poproszony o złożenie dokumentów aplikacyjnych, czyli CV i listu motywacyjnego. Najczęściej spotykanym rodzajem życiorysu zawodowego jest **CV chronologiczne**. Wiele osób zajmujących się w firmach rekrutacją przyzwyczajone jest do tego wzoru, a osoba czytająca CV poświęca na jedno z nich przeciętnie kilkadziesiąt sekund. Dlatego ważne jest, aby do rekrutera w krótkim czasie dotarły wszystkie ważne informacje.

W tym szablonie skupiamy się na opisanu kolejnych etapów edukacji oraz doświadczeń zawodowych. Jeśli nie możesz pochwalić się dużym doświadczeniem zawodowym, zamieść w CV informacje o odbytych stażach i praktykach zawodowych. Kandydat posiadający doświadczenie zawodowe powinien, po danych personalnych, zacząć od jego prezentacji, a dopiero dalej podać swoje wykształcenie. Wyjątkiem jest tylko sytuacja, w której wykształcenie stanowi niezmiernie istotny atut kandydata. Opis doświadczenia i wykształcenia powinien być zwięzły i konkretny.

W CV chronologicznym okresy zatrudnienia przedstawiamy w porządku odwrotnym – zaczynamy od ostatniego miejsca pracy, a następnie piszemy o poprzednich pracodawcach. Podobnie opisujemy wykształcenie – od najwyższego ostatnio uzyskanego poziomu.

Przykładowe CV chronologiczne:

CURRICULUM VITAE

DANE OSOBOWE: Jan Wzór
ul. Wrzosowa 5/8
70-308 Szczecin
tel. 600 500 300
ur. 23.06.1978r., Gdańsk

WYKSZTAŁCENIE: wyższe
1998–2003 Uniwersytet Szczeciński – wydział ekonomiczny,
kierunek: ekonomia, tytuł: magister ekonomii
1993–1998 Liceum Ekonomiczne w Gryficach

DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE:

2008–2018 ABC S.A. w Szczecinie, stanowisko: specjalista ds.
księgowo–kadrowych
2005–2008 praca w Niemczech jako opiekunka do dzieci
2003–2005 Sady Polskie Sp. z o.o. w Szczecinie, stanowisko:
pomoc księgowej

SZKOLENIA:

2004 Kurs kadrowo–płacowy w Stowarzyszeniu Księgowych
2004–2005 Kurs języka niemieckiego i certyfikat
na poziomie B2, Goethe Institut

JĘZYKI OBCE: • Język niemiecki na poziomie średniozaawansowanym
• Język rosyjski na poziomie podstawowym

UMIEJĘTNOŚCI: • praca w zespole
• obsługa komputera – Pakiet Office, program
księgowy Symfonia, Rewizor
• obsługa urządzeń biurowych: faks, ksero, skaner
• prawo jazdy kategorii B

ZAINTERESOWANIA: literatura (polski kryminał), wspinaczka wysokogórska

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych dla potrzeb rekrutacji (zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. a Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)).

CV chronologicznego nie powinienś stosować, jeśli:

- często zmieniałaś miejsce pracy
- masz dużo przerw w zatrudnieniu z powodu choroby czy bezrobocia
- wracasz na rynek pracy po długiej przerwie

Innym często stosowanym rodzajem życiorysu jest **CV funkcjonalne**, które skupione jest na pokazaniu umiejętności. Zwraca ono uwagę na posiadane doświadczenie i kwalifikacje, a pozwala na ukrycie przerw w zatrudnieniu oraz częstych zmian pracy. W tym życiorysie powinieneś przedstawić Twoje doświadczenie i umiejętności jako najbardziej pasujące do stanowiska, o jakie się ubiegasz. W tym wzorze doświadczenie zawodowe zamieszcza się w dalszej części dokumentu.

CV funkcjonalne przyda się:

- gdy wracasz na rynek pracy po przerwie
- chcesz zmienić swoją ścieżkę rozwoju zawodowego, wykonywany zawód

Przykładowe CV funkcjonalne:

CURRICULUM VITAE

DANE OSOBOWE: Anna Przykład
ul. Jagodowa 25/8
70-311 Szczecin
tel. 700 500 200
ur. 02.01.1984r., Pyrzyce

UMIĘTNOŚCI ZAWODOWE:

- znajomość pracy w sekretariacie
- umiejętność prowadzenia dokumentacji kadrowej – doświadczenie w tym zakresie
- umiejętności organizacyjne – doświadczenie w planowaniu kalendarza wydarzeń, organizacji podróży służbowych
- komunikatywność – prowadzenie rozmów telefonicznych, obsługa klientów i gości
- zainteresowanie tematyką kadrową, śledzenie najnowszych przepisów
- komunikatywna znajomość języka angielskiego
- obsługa urządzeń biurowych: faks, ksero, drukarka, skaner
- prawo jazdy kategorii B

WYKSZTAŁCENIE: policealne
2005–2007 Policealne Studium Asystentek i Sekretarek w Stargardzie
1999–2003 Liceum Ogólnokształcące w Pyrzycach

DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE:

2011–2017 asystentka zarządu w XYZ Sp. z o.o. w Szczecinie
2006–2009 Kontener S.A. w Pyrzycach, stanowisko: sekretarka

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych dla potrzeb rekrutacji (zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. a Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)).

Musisz pamiętać, że wykorzystanie CV funkcjonalnego może rodzić u osoby rekrutującej podejrzenie, że kandydat chce coś ukryć w swojej ścieżce zatrudnienia.

Komisja Europejska opracowała także wzór **CV Europejskiego**, który zawiera – wykształcenie, kwalifikacje i umiejętności, składające się na tzw. Europass-CV. Będzie on na pewno przydatny osobom chcącym znaleźć pracę za granicą. Wszystkie potrzebne informacje oraz wzory CV w językach unijnych można znaleźć na stronie internetowej: <http://www.europass.cedefop.europa.eu/>.

■ Zasady ogólne odnoszące się do wszystkich rodzajów CV:

- powinno być dostosowane pod kątem konkretnej oferty pracy i wymagań pracodawcy
- nie powinno być dłuższe niż dwie strony, a najlepiej gdyby zmieściło się na jednej, dlatego należy wpisywać do niego tylko istotne informacje
- powinno zawierać aktualne zdjęcie biznesowe
- musi zawierać zgodę na przetwarzanie danych osobowych – bez tego elementu nie możesz wziąć udziału w rekrutacji! Zwróć uwagę na obowiązujący od 25 maja 2018r. nowy wzór zgody na przetwarzanie danych osobowych w związku z wejściem RODO (patrz: przykłady CV powyżej)
- warto zawrzeć informacje o ukończonych kursach i szkoleniach oraz posiadanych uprawnieniach, które mogą być istotne w pracy u pracodawcy, do którego składasz dokumenty
- jeśli posługujesz się językami obcymi powinieneś zaprezentować to w CV
- warto wpisać umiejętności, jakie posiadasz – obsługa komputera, umiejętności interpersonalne, umiejętność pracy w zespole itp.
- warto zamieścić kilka słów o zainteresowaniach, czasem mogą one zadecydować o zaproszeniu na rozmowę kwalifikacyjną
- w górnej części CV możesz też wpisać cel zawodowy, który nie jest często umieszczany w CV i może wyróżnić dokument spośród innych, przykład: „Moim celem jest praca w firmie AS Polska na stanowisku ankietera”
- jeśli wysyłasz CV elektronicznie prześlij je w formacie pdf i nazwij odpowiednio plik np. „CV_MariaKowalska”
- zadbaj o estetyczny wygląd CV; jeśli potrzebujesz pomocy – w Internecie możesz znaleźć wiele szablonów graficznych, na których możesz opracować CV tak, aby wyglądało atrakcyjnie graficznie
- Na końcu, jeśli składasz CV w wersji papierowej powinieneś podpisać je odręcznie

■ List motywacyjny

List motywacyjny jest dokumentem składanym do pracodawcy razem z CV na etapie ubiegania się o pracę, jako uzupełnienie CV. Powinien być on przygotowany pod kątem konkretnego pracodawcy. Rekruter czytający list motywacyjny chce zobaczyć w nim realne powody, dla których osoba kandydująca chce dostać akurat tę pracę i dlaczego miał by się na tym stanowisku sprawdzić. List motywacyjny powinien promować kandydata oraz wyjaśniać dlaczego to on powinien zostać zatrudniony. Jest też miejscem na zamieszczenie dodatkowych informacji, na które w CV było za mało miejsca.

Na etapie tworzeniu listu motywacyjnego bardzo ważne jest, by zachować odpowiednią strukturę dokumentu:

- Elementy formalne – dane adresata, data
- Nagłówek – skierowany do firmy, do której wysyłamy list
- Wstęp – powinien być w krótki (max 2-3 zdania) i wyraźnie nawiązywać do oferty pracy; im będzie bardziej oryginalny tym większa szansa na zwrócenie uwagi czytającego
- Rozwinięcie – to miejsce na informacje, które nie znalazły się w twoim CV, a mogą być ważne dla stanowiska pracy; warto przeczytać ponownie ogłoszenie i podkreślić, co tak naprawdę wydaje ci się interesujące w pracy na tym stanowisku lub dla tej firmy; opisujesz tu swoją motywację i powody, dla których zainteresowała Cię dana oferta
- Zakończenie – powinieneś pożegnać się oraz podać formę i godziny, kiedy można się z tobą kontaktować; pamiętaj też o formule grzecznościowej (np. „z poważaniem”, „z wyrazami szacunku”) oraz o podpisie – najlepiej odręcznym

Niektórzy pracodawcy odeszli już od listu motywacyjnego, jednak jeśli jest on wyraźnie wymagany w ogłoszeniu, koniecznie go prześlij, gdyż jego brak może spowodować, że twoje dokumenty rekrutacyjne zostaną odrzucone ze względów formalnych.

■ Rozmowa kwalifikacyjna

Kiedy już odniesiesz wstępny sukces i twoje dokumenty aplikacyjne zostaną załączone, zostaniesz zaproszony na rozmowę kwalifikacyjną. Przed rozpoczęciem przygotowań do tego spotkania poznaj **10 najbardziej pożądanых cech poszukiwanych przez pracodawców**:

1. Szybkie uczenie się.
2. Umiejętność dostosowania się do otoczenia i do zmian.
3. Umiejętność współdziałania w zespole.
4. Zdolności interpersonalne, czyli umiejętność budowania i utrzymywania kontaktów.
5. Umiejętność komunikowania się, czyli przekazywania informacji, pisemnie i ustnie.
6. Umiejętność rozwiązywania problemów.
7. Przejawianie inicjatywy i zaangażowania.
8. Wzbudzanie zaufania.
9. Etyka pracy.
10. Samodzielność w działaniu.

■ Źródło: *Rozmowa kwalifikacyjna, Angelika Śniegocka, Helion 2018*

Na początku przygotowań do rozmowy kwalifikacyjnej powinieneś przeanalizować ofertę pracy oraz zdobyć jak najwięcej informacji o firmie i oferowanym stanowisku pracy. Następnie powinieneś przeanalizować swoje CV i list motywacyjny pod kątem twoich mocnych i słabych stron jako kandydata na to miejsce pracy. Znajdź mocne argumenty, które mogą przekonać pracodawcę do twojej kandydatury.

W kolejnym kroku powinieneś przeciwzyć rozmowę kwalifikacyjną z kimś zaufanym. Może być w tym pomocna poniższa lista pytań często zadawanych na rozmowach kwalifikacyjnych.

Lista pytań często zadawanych przez pracodawców:

1. Wymień 3 swojej wady i 3 zalety.
2. Jakie masz cele zawodowe?
3. Jaki jest twój wymarzony zawód?
4. Czy wiesz czym zajmuje się nasza firma? Co sądzisz o nas?
5. Podaj swoje ostatnie osiągnięcia.
6. Lubisz pracować w grupie czy sam?
7. Opisz siebie swoimi słowami.
8. Czemu moglibyśmy zatrudnić właśnie ciebie?
9. Czy możesz opisać jakiś problem, który udało ci się rozwiązać?
10. Co poza studiowaniem robiłeś, żeby podnieść swoje kwalifikacje?
11. Jak twoim zdaniem wyglądałaby twoja praca u nas?
12. Ile chciałbyś u nas zarabiać na początku? A ile po pół roku, po 2 latach?
13. Czy jesteś odporny na stres?
14. Lubisz podróżować? Czy byłbyś skłonny wykonywać pracę wymagającą częstego bycia poza domem?
15. Kiedy i na jakie stanowisko chciałbyś awansować?
16. Kto jest twoim największym autorytetem?
17. Co dla ciebie jest najważniejsze w pracy?
18. Jakie masz hobby?

| Źródło: *Pracuj z pasją!*, Łukasz Gajewski, Helion 2010

Przed rozmową kwalifikacyjną koniecznie odstresuj się – to bardzo ważne! Możesz wypróbować jedną z technik relaksacyjnych zamieszczonych poniżej.

■ Ćwiczenia relaksacyjne

Ćwiczenie 1: Zwiększenie świadomości własnego ciała

1. Usiądź lub połóż się wygodnie, nie zamykaj oczu.
2. Skoncentruj swoją uwagę na świecie zewnętrznym, obserwuj to, co dzieje się dookoła, myśl o tym.
3. Teraz zamknij oczy, uspokój oddech.
4. Wsłuchaj się w odgłosy, które do Ciebie docierają i poczuj zapachy, które Cię otaczają.
5. Następnie przenieś swoją uwagę na własne ciało, „badaj” różne jego części.
6. Na zmianę przenoś uwagę raz na świat zewnętrzny, raz na wewnętrzny.

Ćwiczenie 2: Szybka relaksacja

Wybierz sobie przedmiot, na który często spoglądasz w ciągu dnia. Może to być np. kubek, lampa, obraz, itp. Następnie spójrz na tę rzecz i weź głęboki oddech, a po chwili zacznij wypuszczać powietrze ustami. Cały czas myśl o tym, że jesteś spokojny, zrelaksowany, rozluźniony. Zrób kilka takich wdechów i wydechów.

Ćwiczenie 3: Minutowe wakacje

Wybierz sobie przedmiot, na który często spoglądasz w ciągu dnia. Może to być np. kubek, lampa, obraz, itp. Następnie spójrz na tę rzecz i weź głęboki oddech, a po chwili zacznij wypuszczać powietrze ustami. Cały czas myśl o tym, że jesteś spokojny, zrelaksowany, rozluźniony. Zrób kilka takich wdechów i wydechów.

Ćwiczenie 4: Strząsanie napięcia

1. Stań prosto, ręce opuść wzdłuż tułowia.
2. Zaciśnij pięści, podnieś barki i ramiona do góry, jednocześnie wciągając nosem powietrze.
3. Zatrzymaj powietrze na krótką chwilę, po czym energicznie strząśnij ramiona w dół, jednocześnie rozluźniając pięści i wydychając głośno powietrze ustami.
4. Powtórz ćwiczenie kilkakrotnie.

Ćwiczenie 5: Oddychanie przeponowe

Ćwiczenie to wykonujemy, by uspokoić oddech.

1. Połóż się płasko na plecach z poduszką pod głową, rozsuń lekko nogi, zamknij oczy.
2. Rozluźnij mięśnie twarzy, szczęki i brzucha.
3. Oddychaj spokojnie i rytmicznie.
4. Jedną rękę połóż na brzuch, a drugą na klatce piersiowej.
5. Powoli i spokojnie wciągnij nosem powietrze.
6. Następnie powoli i spokojnie wypuść całe powietrze przez lekko uchylone usta.
7. Powtarzaj wdechy i wydechy. Rozluźnij ramiona i ręce i rytmicznie oddychaj.

Ćwiczenie 6: Zrywanie jabłek

1. Stań prosto w lekkim rozkroku, z opuszczonymi luźno wzdłuż tułowia rękami.
2. Wyobraź sobie, że wysoko nad Twoją głową wiszą piękne jabłka, które chcesz zerwać.
3. Wyciągnij prawą rękę tak wysoko, jak to możliwe, odrywając lewą stopę od podłogi i zerwij pierwsze jabłko.
4. Wróć do pozycji wyjściowej, odpręż ciało.
5. Teraz sięgnij lewą ręką po kolejne jabłko, odrywając prawą stopę od podłogi.
6. Wróć do pozycji wyjściowej, odpręż ciało.
7. Ćwiczenie możesz wykonać tyle razy, na ile jabłek masz ochotę.

Źródło: <http://polki.pl/zdrowie/psychologia,cwiczenia-relaksacyjne,10163751,artykul.html>

6

PRAWA NIEPEŁNOSPRAWNEGO PRACOWNIKA

Pracownikowi posiadającemu orzeczenie o niepełnosprawności przysługują dodatkowe uprawnienia uregulowane głównie w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Dotyczą one między innymi krótszego czasu pracy, dodatkowej przerwy czy też zwiększonego wymiaru urlopu wypoczynkowego.

■ Czas pracy niepełnosprawnego pracownika

Czas pracy osoby niepełnosprawnej nie może przekraczać 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo. W przypadku osoby niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności praca nie może trwać dłużej niż 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo. Obniżone normy czasu pracy nie mogą mieć wpływu na zmniejszenie wynagrodzenia w stosunku do stawek obowiązujących u pracodawcy na danym stanowisku pracy.

Osoba z niepełnosprawnością ma prawo do 15 minut przerwy w pracy na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek, którą wlicza się do czasu pracy. Pracownik z orzeczeniem o niepełnosprawności nie może też być zatrudniony w porze nocnej i w godzinach nadliczbowych.

WYJĄTEK:

zgodnie z art. 16 ustawy o rehabilitacji, wskazanych powyżej norm, nie stosuje się:

- do osób zatrudnionych przy pilnowaniu
- gdy na wniosek osoby zatrudnionej, lekarz przeprowadzający badania profilaktyczne pracowników lub w razie jego braku lekarz sprawujący opiekę nad tą osobą wyrazi na to zgodę

Podstawa prawna: Art. 15, 16 i 18 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

■ Dodatkowy urlop wypoczynkowy

Osobie pracującej posiadającej znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności przysługuje dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze 10 dni roboczych w ciągu roku kalendarzowego.

Dodatkowy urlop wypoczynkowy przysługuje na takich samych zasadach, jak zwykły urlop wypoczynkowy. Prawo do urlopu dodatkowego osoba niepełnosprawna nabywa po przepracowaniu jednego roku po dniu przyznania jej znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.

Podstawa prawna: Art. 19 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

■ Wolne na badania i rehabilitację

Pracownikowi niepełnosprawnemu z orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności przysługuje także zwolnienie od pracy w celu wykonania badań specjalistycznych, zabiegów leczniczych lub usprawniających, a także w celu uzyskania zaopatrzenia ortopedycznego lub jego naprawy. Jednak pracodawca musi udzielić wolnego tylko w przypadku, gdy czynności te nie mogą być wykonane poza godzinami pracy. Pracownik zachowuje za ten czas prawo do wynagrodzenia.

Ponadto osobie ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności przysługuje do 21 dni roboczych wolnego w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym, nie częściej niż raz w roku. Za czas tego zwolnienia od pracy pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia obliczonego tak jak za urlop wypoczynkowy.

Podstawa prawna: Art. 20 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

■ Racjonalne usprawnienia

Racjonalne usprawnienia polegają na przeprowadzeniu koniecznych zmian lub dostosowań do szczególnych, zgłoszonych pracodawcy potrzeb wynikających z niepełnosprawności pracownika. Przykładem może być przystosowanie pomieszczenia pod kątem niepełnosprawnego pracownika powodujące likwidację barier architektonicznych. Może to być także odpowiednie wyposażenie np. sygnalizacja świetlna zamiast dźwiękowej w miejscu pracy informująca o niebezpieczeństwie – dla niesłyszących pracowników lub też sprzęt komputerowy sterowany głosem – ułatwienie dla pracowników z wadami wzroku. Jeszcze inne racjonalne usprawnienia to zatrudnienie tłumacza języka migowego w miejscu pracy czy dostosowanie podziału zadań i czasu pracy pod kątem indywidualnych potrzeb niepełnosprawnego pracownika. Na realizację racjonalnych usprawnień pracodawca może pozyskać środki zewnętrzne.

WAŻNE! Pracodawca jest zobowiązany do wprowadzenia racjonalnych usprawnień, jeżeli pozwalają na to jego własne możliwości organizacyjne i finansowe, jak również kiedy koszty przeprowadzenia takich zmian lub dostosowań są w wystarczającym stopniu finansowane ze środków publicznych.

Podstawa prawna: Art. 23a Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

7

CO MOŻE ZYSKAĆ PRACODAWCA ZATRUDNIAJĄCY OSOBĘ Z ORZECZENIEM?

Pracodawca zatrudniający osobę niepełnosprawną może liczyć na całą listę korzyści z tego tytułu, pomimo tego wciąż brakuje na regionalnym rynku pracodawców zainteresowanych zatrudnianiem osób niepełnosprawnych. Wielu przedsiębiorców nie wie, jak może skorzystać finansowo na zatrudnieniu niepełnosprawnego pracownika, a często mogą to być argumenty „za”, które pomogą przekonać pracodawcę do zatrudnienia osoby z orzeczeniem.

■ Dofinansowanie do wynagrodzenia osoby niepełnosprawnej

Pracodawca zatrudniający osoby niepełnosprawne, ujęte w ewidencji PFRON, może ubiegać się o miesięczne dofinansowanie ich wynagrodzeń w kwocie:

- 1800 zł – w przypadku osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności;
- 1125 zł – w przypadku osób niepełnosprawnych z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności,
- 450 zł – w przypadku osób niepełnosprawnych z lekkim stopniem niepełnosprawności

Kwoty, o których mowa wyżej, zwiększa się o 600 zł w przypadku osób niepełnosprawnych, w odniesieniu do których orzeczono:

- chorobę psychiczną (symbol: 02-P),
- upośledzenie umysłowe (symbol: 01-U),
- całościowe zaburzenia rozwojowe (symbol: 12-C),
- epilepsję (symbol: 06-E)
- niewidomych w stopniu znacznym i umiarkowanym (symbol: 04-O)

PFRON wypłaca miesięczne dofinansowanie w wysokości proporcjonalnej do wymiaru etatu pracownika. Kwota miesięcznego dofinansowania wynosi maksymalnie:

- 75% poniesionych kosztów płacy – w przypadku pracodawcy prowadzącego działalność gospodarczą
- 90% poniesionych kosztów płacy – w przypadku pracodawcy, który nie prowadzi działalności gospodarczej

Miesięczne dofinansowanie nie obejmuje wynagrodzenia pracownika w części sfinansowanej ze środków publicznych.

WAŻNE! Dofinansowanie mogą otrzymać wyłącznie pracodawcy zatrudniający mniej niż 25 pracowników lub co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, osiągający wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych ogółem w wysokości co najmniej 6%.

Podstawa prawna: Art. 26a, 26b i 26 c Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

■ Zwolnienie z wpłat na PFRON

Jeśli pracodawca, który zatrudnia co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny etat, nie osiąga 6% wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych jest zobowiązany do dokonywania miesięcznych wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W przypadku zatrudnienia osób niepełnosprawnych wpłaty te ulegają obniżeniu.

■ Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej

Według Ustawy o rehabilitacji pracodawca, który przez okres co najmniej 36 miesięcy zatrudni osobę niepełnosprawną zarejestrowaną w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna albo poszukująca pracy może otrzymać z Funduszu zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla niej do wysokości piętnastokrotności przeciętnego wynagrodzenia. Oczywiście przez cały okres 36 miesięcy nie musi być to jedna osoba, lecz może być ich więcej. Ważne jest, aby osoba pracująca na tym stanowisku spełniała warunek rejestracji w PUP.

Podstawa prawna: Art. 26e Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

■ Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej

Pracodawca, który zatrudni osobę niepełnosprawną przez okres co najmniej 36 miesięcy może otrzymać ze środków PFRON zwrot kosztów:

- adaptacji pomieszczeń zakładu pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych
- adaptacji lub nabycia urządzeń ułatwiających osobie niepełnosprawnej wykonywanie pracy lub funkcjonowanie w zakładzie pracy
- zakupu i autoryzacji oprogramowania na użytek pracowników niepełnosprawnych oraz urządzeń technologii wspomagających lub przystosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności
- rozpoznania przez służby medycyny pracy potrzeb, o których mowa wyżej

Podstawa prawna: Art. 26 Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

■ Zwrot kosztów szkolenia pracownika niepełnosprawnego

Pracodawca może także organizować dla niepełnosprawnych pracowników szkolenia (ogólne i specjalistyczne) oraz wnioskować o ich dofinansowanie ze środków PFRON. Koszty szkolenia mogą być zrefundowane w wysokości do 70%, jednak nie mogą przekroczyć wysokości dwukrotnego przeciętnego wynagrodzenia w przeliczeniu na jedną osobę.

Podstawa prawna:

Art. 41 Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

■ Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu

Pracodawca, który zatrudnia pracownika z niepełnosprawnością, może otrzymać ze środków PFRON zwrot:

- miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy
- kosztów szkolenia tych pracowników w wysokości 100% kosztów szkolenia, nie więcej jednak niż równowartość kwoty najniższego wynagrodzenia w zakresie czynności ułatwiających komunikowanie się z otoczeniem, a także czynności niemożliwych lub trudnych do samodzielnego wykonania przez pracownika niepełnosprawnego na stanowisku pracy.

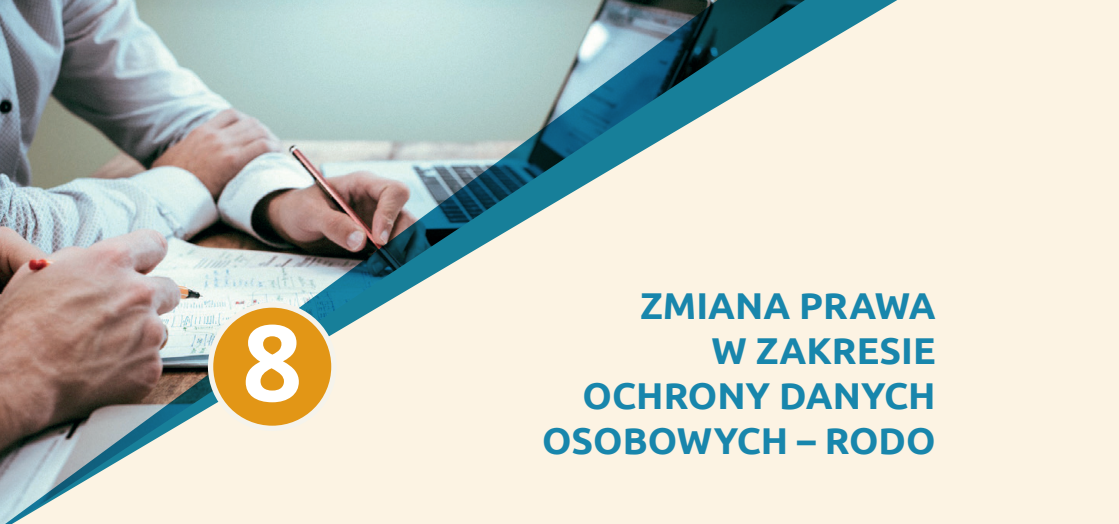
Podstawa prawna:

Art. 26d Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

WAŻNE! Liczba godzin przeznaczonych przez pracownika pomagającego na pomoc pracownikowi niepełnosprawnemu nie może przekroczyć 20% liczby godzin pracy tego pracownika w miesiącu.

8

ZMIANA PRAWA W ZAKRESIE OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH – RODO

Rozporządzenie o Ochronie Danych Osobowych (w skrócie RODO) jest zestawem przepisów, które mówią wszystkim podmiotom gromadzącym dane osobowe, jak i osobom powierzającym swoje dane do czego mają prawo w zakresie prywatnych informacji i jak należy się z nimi obchodzić. Przepisy te dotyczą również pracodawców zbierających dane pracowników.

Pełna nazwa aktu prawnego brzmi: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/. We wszystkich krajach członkowskich Unii Europejskiej RODO zaczęło obowiązywać od dnia 25 maja 2018 roku. W związku z tym został stworzony projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia, co wpłynie na zapisy około 170 innych aktów prawnych. Na etapie pisania tej publikacji projekt ten nie wszedł jeszcze w życie.

■ Zakres danych powierzonych do przetwarzania

Przed wszystkim zmiany będą dotyczyły kodeksu pracy, a w szczególności zbiorów danych, których pracodawca będzie miał prawo żądać od kandydatów do pracy. Dane te określa artykuł 22 zmienionego Kodeksu pracy:

- ✓ imię (imiona) i nazwisko
- ✓ data urodzenia
- ✓ dane kontaktowe wskazane przez taką osobę
- ✓ wykształcenie
- ✓ kwalifikacje zawodowe
- ✓ przebieg dotychczasowego zatrudnienia

Pracodawca żąda podania danych osobowych, o których mowa w § 1 pkt 4-6, gdy jest to niezbędne do wykonywania pracy określonego rodzaju lub na określonym stanowisku. Trzeba pamiętać, że nie zawsze potrzebujemy informacji o wykształceniu czy kwalifikacjach zawodowych – na przykład, gdy szukamy osób do prac prostych, w których te dane nie są nam potrzebne.

Dodatkowo pracodawca zgodnie z Art.22 zmienionego Kodeksu Pracy żąda od pracownika danych:

- ✓ adres zamieszkania
- ✓ numer PESEL, a w przypadku jego braku – rodzaj i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość
- ✓ inne dane osobowe pracownika, a także dane osobowe dzieci pracownika i innych członków jego najbliższej rodziny, jeżeli podanie takich danych jest konieczne ze względu na korzystanie przez pracownika ze szczególnych uprawnień przewidzianych w prawie pracy;
- ✓ wykształcenie i przebieg dotychczasowego zatrudnienia, jeżeli nie istniała podstawa do ich żądania od osoby ubiegającej się o zatrudnienie

Pracodawca ma prawo żądać udostępnienia wskazanych danych przez osobę ubiegającą się o zatrudnienie lub pracownika. Sposób udokumentowania danych osobowych pozyskanych od tych osób może nastąpić tylko w zakresie niezbędnym do ich potwierdzenia. Pracodawca będzie mógł zbierać jeszcze inne dane pracownika lub kandydata do pracy, gdy będzie to niezbędne do wypełniania obowiązku pracodawcy nałożonego przepisem prawa np. w przypadku zatrudniania urzędników państwowych zbierane będą dane dotyczące karalności.

Jednocześnie nie będzie można gromadzić danych kandydata do pracy lub pracownika dotyczące wyroków skazujących i naruszeń prawa – zgodnie z art.10 RODO.

■ Zgody na przetwarzanie danych

W ustawie uregulowano również przepisy dotyczące zgód pracownika na przetwarzanie jego danych. Według projektu zarówno kandydat, jak i pracownik, mogą udzielić zgody na przetwarzanie swoich danych osobowych. Zgoda, o której mowa w projekcie, musi być zgodna ze wszystkimi wymogami przewidzianymi w RODO.

W przypadku danych szczególnie chronionych, dane osobowe będą mogły być przetwarzane wyłącznie, gdy zostaną przekazane z inicjatywy kandydata do pracy lub pracownika.

Projekt ustawy określa także, że do przetwarzania danych osobowych, o których mowa w art. 9 ust. 1 RODO, mogą być dopuszczone wyłącznie osoby posiadające pisemne upoważnienie do przetwarzania tych danych nadane przez pracodawcę, a osoby dopuszczone do ich przetwarzania są obowiązane do zachowania ich w tajemnicy.

Jednocześnie kandydat do pracy lub pracownik będzie miał prawo do nieudzielenia informacji - zgodnie z nowymi przepisami brak zgody lub jej wycofanie nie będzie mogło powodować żadnych negatywnych konsekwencji dla osoby ubiegającej się o pracę lub pracującej.

■ Monitoring w pracy

Planowane zmiany w Kodeksie pracy mają także dotyczyć monitoringu pracownika. wprowadzonego ustawą z 10 maja 2018r. Monitoring wizyjny, polega na rejestracji obrazu może być wprowadzony, jeżeli jest to niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa pracowników lub ochrony mienia lub kontroli produkcji lub

zachowania w tajemnicy informacji, których ujawnienie mogłoby narazić pracodawcę na szkodę. Obecnie monitoring nie może, co do zasady obejmować m.in. pomieszczeń sanitarnych. W projekcie przewidziano natomiast zgodę zakładowej organizacji zawodowej na monitoring pomieszczeń sanitarnych.

■ Kary za nieprzestrzeganie przepisów RODO

Zastosowanie będą miały środki prawne o charakterze administracyjnym oraz administracyjne kary pieniężne. Te pierwsze mogą być dla podmiotów przetwarzających dane bardziej szkodliwe niż sankcje pieniężne. Najbardziej skrajne sankcje mogą spowodować duże utrudnienia w funkcjonowaniu podmiotu przetwarzającego dane osobowe.

Wśród sankcji administracyjnych wskazanych w art. 58 rozporządzenia wymienione zostały między innymi:

- ostrzeżenia wydawane administratorowi lub podmiotowi przetwarzającemu dotyczących możliwości naruszenia przepisów niniejszego rozporządzenia poprzez planowane operacje przetwarzania
- udzielanie upomnień administratorowi lub podmiotowi przetwarzającemu w przypadku naruszenia przepisów niniejszego rozporządzenia przez operacje przetwarzania
- nakazanie administratorowi lub podmiotowi przetwarzającemu spełnienia żądania osoby, której dane dotyczą, wynikającego z praw przysługujących jej na mocy niniejszego rozporządzenia
- nakazanie administratorowi lub podmiotowi przetwarzającemu dostosowania operacji przetwarzania do przepisów niniejszego rozporządzenia, a w stosownych przypadkach wskazanie sposobu i terminu
- nakazanie administratorowi zawiadomienia osoby, której dane dotyczą, o naruszeniu ochrony danych
- wprowadzanie czasowego lub całkowitego ograniczenia przetwarzania, w tym zakazu przetwarzania

Maksymalna kwota kary pieniężnej za nieprzestrzeganie przepisów RODO, jaka może być przyznana wynosi 10 mln. euro, a w przypadku przedsiębiorstwa kwota ta nie może przekroczyć 2 % jego całkowitego, rocznego obrotu z poprzedniego roku obrotowego.

WAŻNE! Rozporządzenie dopuszcza możliwość łączenia środków administracyjnych oraz kar pieniężnych.

9

ZAKŁADANIE I PROWADZENIE WŁASNEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Wsparcie ze strony państwa w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych odnosi się nie tylko do preferencji dla pracodawców (refundacja kosztów wynagrodzenia pracownika, środki na wyposażenie stanowiska pracy), lecz także do samych osób z orzeczeniami podejmujących własną działalność gospodarczą.

■ Refundacja składek na ubezpieczenia społeczne dla osób prowadzących własną firmę

Osoba niepełnosprawna posiadająca aktualne orzeczenie niepełnosprawności podejmująca własną działalność gospodarczą może uzyskać wsparcie z PFRON w postaci refundacji składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, czyli tzw. składek na ZUS. W praktyce oznacza to, że najpierw trzeba składki opłacić, a następnie można otrzymać zwrot poniesionych na nie kosztów po dopełnieniu formalności. Podstawowym warunkiem jaki trzeba spełnić jest opłacanie składek do ZUS w całości i w wyznaczonych terminach. Dodatkowo przedsiębiorca nie może mieć zaległości wobec PFRON większych niż kwota 100 zł. Wysokość refundacji jest zróżnicowana i zależy od stopnia niepełnosprawności:

- 100% dla osób zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności,
- 60% dla osób zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności,
- 30% dla osób zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Wniosek o refundację składa się w wersji elektronicznej. Więcej szczegółów można uzyskać w oddziale PFRON.

WAŻNE! O refundację można wystąpić w dowolnym momencie prowadzenia działalności. Z refundacji wyłączone są kwoty składek sfinansowane ze środków publicznych.

Podstawa prawna: Art. 25 Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

■ Zwolnienie z opłacania składki zdrowotnej osoby niepełnosprawnej

Osoby niepełnosprawne mogą być także zwolnione z obowiązku opłacania składek zdrowotnych. Warunki zwolnienia oraz jego wysokość regulują zapisy Ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Te preferencyjne przepisy dotyczą osób z umiarkowanym lub znacznym stopniem niepełnosprawności. Warunki jakie musi spełnić osoba, aby móc skorzystać z tego zwolnienia to:

- uzyskiwane przychody z tytułu działalności nie przekraczają miesięcznie 50% kwoty najniższej emerytury lub
- podatek dochodowy opłacany jest w formie karty podatkowej.

Zwolnienie to przysługuje także osobom niepełnosprawnym, które nie posiadają ustalonego stopnia niepełnosprawności, lecz posiadają odpowiednie orzeczenie lekarskie o ustaleniu niezdolności do pracy wydane przez lekarza orzecznika ZUS. W przypadku tych osób orzeczenie to jest wystarczającą podstawą, do zwolnienia z opłacania składek zdrowotnych.

W przypadku, gdy osoba niepełnosprawna uzyskuje przychód wyłącznie z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, może skorzystać z obniżenia składki do wysokości nieprzekraczającej kwoty należnej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych.

WAŻNE! Przedsiębiorca może skorzystać ze zwolnienia tylko za okresy, w których spełniał określone prawem warunki.

Podstawa prawna: Art. 82 Ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

■ Dotacja na rozpoczęcie działalności gospodarczej z PFRON

Dotację z pieniędzy PFRON na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej osoba niepełnosprawna może otrzymać w powiatowym urzędzie pracy. Prawo do ubiegania się o tę formę wsparcia mają osoby zarejestrowane w PUP jako bezrobotne lub poszukujące pracy. Warunkiem przyznania środków jest konieczność prowadzenia działalności przez co najmniej 24 miesiące.

Maksymalna wysokość dotacji nie może przekroczyć 15-krotności przeciętnego wynagrodzenia. Formalności załatwia się w powiatowym urzędzie pracy, gdzie trzeba dowiedzieć się kiedy i w jaki sposób można złożyć odpowiedni wniosek. Na etapie rozpatrywania wniosku bierze się pod uwagę planowane efekty przedsięwzięcia, kwalifikacje i doświadczenie osoby składającej wniosek, kalkulację wydatków, wysokość oferowanego wkładu własnego (co zamierza sfinansować wnioskodawca). Maksymalne kwoty dofinansowania przyznawane są bardzo rzadko. W praktyce można liczyć na 10 – 30 tys. złotych, które wypłacane są w formie zaliczki. O środki może się ubiegać wyłącznie osoba niepełnosprawna zarejestrowana w PUP, która nigdy wcześniej nie otrzymała bezzwrotnych środków publicznych na założenie działalności gospodarczej lub wkład do spółdzielni socjalnej.

WAŻNE! Dotacja ma charakter bezzwrotny. Dofinansowanie można otrzymać na pierwszą własną działalność lub nową, ale pod warunkiem że od zamknięcia poprzedniej upłynęło co najmniej 12 miesięcy.

Podstawa prawna: Art. 12a Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

10

WSPARCIE NA EDUKACJĘ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Osoby uczące się posiadający orzeczenie o niepełnosprawności mają możliwość skorzystania z różnych rodzajów pomocy, poza rentą socjalną i zasiłkiem pielęgnacyjnym. Wsparcie kierowane jest zasadniczo do dwóch grup – uczniów oraz studentów.

■ Pomoc dla niepełnosprawnego ucznia

Rodzice niepełnosprawnego ucznia mogą ubiegać się o kilka rodzajów wsparcia dla swojego dziecka. Pierwszym z nich jest bezpłatny transport do szkoły podstawowej, który ma obowiązek zapewnić gmina. Natomiast w przypadku uczniów z niepełnosprawnością ruchową lub intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym gmina ma obowiązek takiego wsparcia także dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych, jednak maksymalnie do czasu ukończenia przez nich 21. roku życia.

Inną formą pomocy są stypendia szkolne. O takie wsparcie można się ubiegać w przypadku trudnej sytuacji materialnej ucznia, a w szczególności, gdy w rodzinie występuje niepełnosprawność. Uczniowie mogą je otrzymywać przez okres od jednego do dziesięciu miesięcy w roku szkolnym. O przyznanie stypendium na dany rok szkolny wnioskować mogą rodzice lub pełnoletni uczniowie do 15 września danego roku.

■ Dodatki do zasiłku rodzinnego

Zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych można otrzymać dodatek:

- z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – przysługuje rodzicom dzieci niepełnosprawnych – kwota zależy od wieku dziecka
- z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego – to jednorazowe świadczenie rodzinne przyznawane na wniosek na każde uczące się dziecko niepełnosprawne
- z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania – świadczenie to przyznawane jest na 10 miesięcy

■ Wsparcie niepełnosprawnego studenta

Już od 2011 roku szkoły wyższe są zobowiązane regulacjami prawnymi do stwarzania niepełnosprawnym studentom możliwości pełnego udziału w procesie

kształcenia i badaniach naukowych. Uczelnie publiczne otrzymują z budżetu państwa dotację, która może zostać przeznaczona na zakup specjalistycznych urządzeń (tj. oprogramowanie komputerowe, rzutniki do wyświetlania tekstu wykładu, pętla indukcyjna), materiałów dydaktycznych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, jak również na specjalistyczne szkolenia (np. z języka migowego), finansowanie kosztów realizacji inwestycji służących kształceniu niepełnosprawnych studentów i doktorantów, transport między obiektami dydaktycznymi uczelni.

W ostatnich latach zachodniopomorskie uczelnie wyższe także dostosowują się do potrzeb studiujących osób z niepełnosprawnościami. Na niektórych z nich, jak np. na Uniwersytecie Szczecińskim, funkcjonują biura do spraw niepełnosprawnych studentów, które wspierają w procesie edukacji i integracji. Niepełnosprawny student może też skorzystać z bezpośredniej pomocy finansowej na swoją edukację – stypendium specjalnego lub dotacji ze środków PFRON.

Stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych przysługuje studentom i doktorantom na pierwszym kierunku studiów pierwszego i drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich bez względu na otrzymywane dochody. Kwota stypendium jest zależna od stopnia niepełnosprawności. O tą pomoc można ubiegać się na uczelniach publicznych i prywatnych, które otrzymują dotację z budżetu państwa na pomoc materialną dla studentów i doktorantów.

Pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym poprzez dofinansowanie kosztów edukacji w ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd” może uzyskać osoba ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, która uczy się w szkole wyższej, szkole policealnej, kolegium na studiach pierwszego i drugiego stopnia, jednolitych studiach magisterskich, studiach doktoranckich lub ma otwarty przewód doktorski poza studiami doktoranckimi.

W roku 2019 można otrzymać wsparcie na:

- **pokrycie kosztów kształcenia** – do 1000 zł,
- **opłaty za przeprowadzenie przewodu doktorskiego** – do 4000 zł,
- **opłaty za naukę (czesne)** – wysokość kosztów czesnego w ramach jednej, aktualnie realizowanej formy kształcenia na poziomie wyższym (na jednym kierunku) – niezależnie od daty poniesienia kosztów; dofinansowanie powyżej kwoty 3000 zł jest możliwe, jeśli wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu wnioskodawcy nie przekracza kwoty 764 zł (netto) na osobę.

Jeśli osoba niepełnosprawna pobiera naukę jednocześnie na dwóch lub więcej kierunkach studiów wyższych, kwota dofinansowania do czesnego na drugim i kolejnych kierunkach może wynieść do 50% kosztów czesnego ponoszonego na każdym z tych kierunków nauki.

Do wniesienia udziału własnego w kosztach czesnego zobowiązani są tylko wnioskodawcy zatrudnieni.

Z wniesienia udziału własnego w kosztach czesnego zwolniony jest wnioskodawca, którego przeciętny miesięczny dochód w gospodarstwie domowym nie przekracza kwoty 764 zł (netto) na osobę. Dotacje przyznaje indywidualnie samorząd powiatowy. Wnioski składa się w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR), a w Szczecinie, Koszalinie i Świnoujściu – w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.

Informacje o programie „Aktywny samorząd” w roku 2019:

<https://portal-sow.pfron.org.pl/opencms/export/sites/pfron-sow/sow/jst/aktualnosci/aktywny-samorząd-2019/index.html>

AKTY PRAWNE REGULUJĄCE PRAWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Prawa osób niepełnosprawnych są przedmiotem wielu dokumentów rangi międzynarodowej, unijnej i krajowej. Poniżej pokrótce przedstawione zostały najważniejsze z nich. Każda osoba niepełnosprawna powinna znać swoje prawa.

■ Akty międzynarodowe

Najważniejszym międzynarodowym aktem prawnym określającym prawa osób z niepełnosprawnościami jest przyjęta w 2006 roku przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych (ONZ) Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych. Dokument ten został ratyfikowany przez Unię Europejską w 2010 roku, a przez Polskę – w roku 2012.

Głównym celem Konwencji jest popieranie, ochrona i zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne na równi ze wszystkimi innymi obywatelami. Myślą przewodnią Konwencji jest wolność człowieka, który z powodu niepełnosprawności nie może być zniewolony i pozbawiony możliwości wpływu na własne życie. Muszą zostać wprowadzone usługi wspierające, tak, aby osoba niepełnosprawna była w stanie przezwyciężyć bariery fizyczne, społeczne czy intelektualne własnymi siłami. Konwencja nie wprowadza nowych praw, lecz określa w jaki sposób państwa powinny regulować stosowanie praw człowieka w odniesieniu do osób niepełnosprawnych. Konwencja wskazuje standardy postępowania dotyczące realizacji tych praw, które powinny wdrożyć w życie państwa podpisujące akt.

■ Karta Praw Osób Niepełnosprawnych

Najważniejszym aktem prawnym na gruncie krajowym, określającym prawa osób niepełnosprawnych jest Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, przyjęta uchwałą przez Sejm Polski w sierpniu 1997 roku. Celem Karty jest ochrona osób niepełnosprawnych przed dyskryminacją oraz zapewnienie im prawa do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia. Dokument ten definiuje w szczególności prawo osób niepełnosprawnych do:

- dostępu do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj

- i stopień niepełnosprawności, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny,
- dostępu do wszechstronnej rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną,
 - nauki w szkołach wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami, jak również do korzystania ze szkolnictwa specjalnego lub edukacji indywidualnej,
 - pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej umożliwiającej rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych,
 - pracy na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami oraz korzystania z doradztwa zawodowego i pośrednictwa, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga – prawo do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych,
 - zabezpieczenia społecznego uwzględniającego konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów wynikających z niepełnosprawności, jak również uwzględnienia tych kosztów w systemie podatkowym,
 - życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym:
 - dostępu do urzędów, punktów wyborczych i obiektów użyteczności publicznej,
 - swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu,
 - dostępu do informacji,
 - możliwości komunikacji międzyludzkiej,
 - pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce odpowiednio do swych zainteresowań i potrzeb.

■ Pozostałe akty krajowe

Karta Praw Osób Niepełnosprawnych ma charakter ogólny, natomiast bardziej szczegółowe regulacje dotyczące praw osób niepełnosprawnych w kontekście zatrudnienia zawarte są w wielu innych aktach takich jak: Kodeks Pracy, Ustawa o pomocy społecznej, Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Ustawa o zatrudnieniu socjalnym, Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Najwięcej zapisów zawiera ostatni z wymienionych aktów. Istotne zapisy zawierają także Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz Ustawa o zatrudnieniu socjalnym.

■ Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

Podstawowym celem ustawy jest wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych, jak również zapewnienie efektywnego i równego z innymi udziału w życiu społecznym i zawodowym. W odniesieniu do kwestii zatrudnienia – zgodnie z Art. 8., Ust. 1. ustawy – rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Ustawa szczegółowo zawiera regulacje dotyczące orzekania o niepełnosprawności, praw osób niepełnosprawnych, praw i obowiązków pracowników z niepełnosprawnościami, obowiązków pracodawców w odniesieniu do osób niepełno-

sprawnych. Poza tym dokument zawiera także przepisy dotyczące zakładów pracy chronionej i zakładów aktywności zawodowej. Odniesienia do zapisów tej ustawy znajdziesz w innych rozdziałach niniejszej publikacji.

Podstawa prawna: Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 1997 Nr 123 poz. 776 z późniejszymi zmianami)

Ustawa (tekst jednolity) dostępna jest pod adresem:

<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180000511>

■ Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

Ustawa określa szczegółowo możliwości wsparcia przez powiatowe urzędy pracy dla bezrobotnych i poszukujących pracy osób niepełnosprawnych. Więcej informacji na temat form wsparcia przewidzianych w ustawie można znaleźć w jednym z rozdziałów tego poradnika. Trzeba jednak wiedzieć, że z niektórych z form wsparcia nie skorzystają osoby uprawnione m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego, świadczenia rehabilitacyjnego, gdyż wg ustawy nie mogą zostać uznane za osoby bezrobotne, lecz poszukujące pracy.

Podstawa prawna: Ustawa z dnia 20.04.2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2004 Nr 99 poz. 1001 z późniejszymi zmianami)

<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20170001065>

■ Ustawa o zatrudnieniu socjalnym

Ustawa ta określa działania, które mają na celu integrację osób podlegających wykluczeniu, nie mogących własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdujących się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

Akt dotyczy osób, nie posiadających własnych dochodów, w szczególności nie posiadających prawa do zasiłku dla bezrobotnych, renty socjalnej, renty z tytułu niezdolności do pracy. Zadania określone w ustawie realizowane są poprzez zapewnienie osobom możliwości udziału w zajęciach organizowanych przez centra integracji społecznej (CIS), kluby integracji społecznej (KIS), jak również za pomocą wspieranego zatrudnienia socjalnego.

Podstawa prawna: Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. 2003 nr 122 poz. 1143 z późniejszymi zmianami)

Ustawa (tekst jednolity) dostępna jest pod adresem:

<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20160001828>

12

OFERTA EDUKACYJNA W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

Oferta edukacyjna w regionie Pomorza Zachodniego jest szeroka i zróżnicowana, jednocześnie ciągle się zmienia dostosowując się do potrzeb rynku pracy. Coraz większa liczba uczelni i centrów kształcenia jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zastanawiając się nad konkretną ofertą najlepiej skontaktować się bezpośrednio z wybraną placówką i dowiedzieć się jaką pomoc jako osoba niepełnosprawna można w niej uzyskać oraz jakich udogodnień architektonicznych można się spodziewać. Poniżej zebrane zostały także kontakty do izb rzemieślniczych i cechów rzemiosł, które często nie tylko przeprowadzają egzaminy w wielu zawodach, ale także mają wiedzę na temat aktualnie organizowanych szkoleń zawodowych.

UCZELNIE WYŻSZE W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

SZCZECIN

Nazwa uczelni	Dane teleadresowe
<i>Akademia Morska w Szczecinie</i>	ul. Wały Chrobrego 1-2, 70-500 Szczecin, tel. 91 48 09 400, www.am.szczecin.pl
<i>Akademia Sztuki w Szczecinie</i>	pl. Orła Białego 2, 70-562 Szczecin, tel. 91 887 66 78, www.akademiasztuki.eu
<i>Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie</i>	ul. Rybacka 1, 70-204 Szczecin, tel. 91 48 00 700, 91 48 00 800, fax: 91 48 00 705, www.pum.edu.pl
<i>Szczecińska Szkoła Wyższa Collegium Balticum,</i>	ul. Mieszka I 61 C, 71-011 Szczecin, tel. 91 48 38 171, fax: 91 48 30 58, www.cb.szczecin.pl
<i>Uniwersytet Szczeciński</i>	al. Jana Pawła II 22a, 70-453 Szczecin, tel. 91 444 10 00, fax: 91 444 11 74, www.usz.edu.pl , uczelnia posiada udogodnienia dla osób niepełnosprawnych takie jak windy, podjazdy, na uczelni działa Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych, Szczecin, ul. Kordeckiego 15, tel./fax 91 444 38 70, bon@univ.szczecin.pl

Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Szczecinie	ul. Marii Curie-Skłodowskiej 4, 71-332 Szczecin, tel. 91 486 15 44, www.wsap.szczecin.pl
Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu – Wydział Ekonomiczny w Szczecinie	al. Wojska Polskiego 128, 70-491 Szczecin, tel. 91 422 46 30, fax 91 452 69 44, www.wsb.pl/szczecin/ , uczelnia posiada udogodnienia dla osób niepełnosprawnych takie jak windy, podjazdy itp.
Wyższa Szkoła Edukacji i Terapii im. prof. Kazimierzy Milanowskiej w Poznaniu – Wydział Zamiejscowy w Szczecinie	ul. Wawrzyniaka 8, 70-392 Szczecin, tel. 91 420 13 33, 91 422 62 60, fax 91 422 62 64, www.szczecin.wseit.edu.pl
Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Turystyczna	ul. 3 Maja 1a, 70-214 Szczecin, tel. 91 812 03 97, 433 72 40
Wyższa Szkoła Humanistyczna TWP w Szczecinie	ul. Monte Cassino 15, 70-466 Szczecin, tel./fax 91 42 20 422, 424 14 94, www.wshtwp.pl/
Wyższa Szkoła Integracji Europejskiej w Szczecinie	ul. Mickiewicza 47, 70-385 Szczecin, tel. 91 350 06 43, www.wsie.pl
Wyższa Szkoła Języków Obcych	ul. Kolumba 86, 70-035 Szczecin tel. 91 489 20 52, 489 20 53, www.wsjo.szczecin.pl
Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Janusza Korczaka w Warszawie – Wydział Zamiejscowy w Szczecinie	ul. Jana Kilińskiego 3, 71-414 Szczecin, tel. 91 422 51 32, www.szczecin.wspkorczak.eu/ , uczelnia posiada udogodnienia dla osób niepełnosprawnych, takie jak windy, podjazdy itp.
Wyższa Szkoła Sztuki Użytkowej	ul. Kolumba 61, 70-035 Szczecin tel. 91 489 24 47, www.wssu.pl
Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna w Szczecinie	ul. Klonowica 14, 71-244 Szczecin, tel. 91 42 40 875, fax 42 40 876, www.wste.szczecin.pl
Wyższa Szkoła Zawodowa Oeconomicus Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Szczecinie	ul. Cukrowa 8, 71-004 Szczecin, tel. 91 444 31 64, www.pteszczecin.pl
Wyższa Szkoła Zdrowia, Urody i Edukacji w Poznaniu – Wydział Zamiejscowy w Szczecinie	ul. Starzyńskiego 3-4, 71-506 Szczecin, tel. 91 350 90 40, www.wszuie.pl
Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie	ul. Żołnierska 53, 71-210 Szczecin, tel. 91 81 49 401, 402, 404, fax 91 81 49 493, www.zpsb.pl www.szkołamorska.pl
Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie	al. Piastów 17, 70-310 Szczecin, tel. 91 449 41 11, www.zut.edu.pl , na uczelni działa Pełnomocnik ds. studentów i doktorantów będących osobami niepełnosprawnymi

KOSZALIN

Koszańska Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych w Koszalinie	ul. Batalionów Chłopskich 79, 75-333 Koszalin, tel./fax: 94 341 45 27, 94 346 14 60 do 61, www.kwsnh.pl
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koszalinie	ul. Leśna 1, 75-582 Koszalin, tel. 94 342 67 66, fax 94 341 65 86, www.pwsz-koszalin.pl/

Politechnika Koszalińska	ul. Śniadeckich 2, 75-453 Koszalin, tel. 94 34 78 399 tel. 94 34 27 881, www.tu.koszalin.pl
Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna – Filia w Koszalinie	ul. Zwycięstwa 113, 75-601 Koszalin, tel. 94 343 10 71, fax: 94 340 83 85, www.koszalin.gwsh.gda.pl
Spółeczna Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania w Łodzi Wydział Zamiejscowy w Koszalinie	ul. Powstańców Wielkopolskich 6a, 75-103 Koszalin, tel. 94 347 01 00, 606 147 612
Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi	ul. Boh. Warszawy 22, 75-211 Koszalin, tel. 94 346 56 38, www.wshe.lodz.pl

GRYFICE

Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie – Wydział Zamiejscowy w Gryficach	ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 34, 72-300 Gryfice, tel. 91 38 77 098, fax: 91 38 77 098, www.zpsb.pl/gryfice/
--	--

KOŁOBRZEG

Spółeczna Akademia Nauk w Łodzi – Wydział Zamiejscowy w Kołobrzegu	ul. Jana Kasprowicza 3, 78-100 Kołobrzeg, tel. 94 35 20 072, www.kolobrzeg.spoleczna.pl
---	--

STARGARD

Szczecińska Szkoła Wyższa Collegium Balticum – Wydział Zamiejscowy w Stargardzie	ul. Kazimierza Wielkiego 17, 73-110 Stargard, tel. 91 577 83 60, www.cb.szczecin.pl/
Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie – Wydział Zamiejscowy w Stargardzie	ul. Park 3 Maja 2, 73-110 Stargard tel. 91 57 82 212, www.zpsb.pl/stargard , uczelnia posiada udogodnienia dla osób niepełnosprawnych w nauce, brak wind, brak podjazdów

SZCZECINEK

Politechnika Koszalińska – Wydział Zamiejscowy w Szczecinku	ul. Piłska 2, 78-400 Szczecinek, tel. 660 560 340, www.wpd.tu.koszalin.pl/
Spółeczna Akademia Nauk w Łodzi – Wydział Zamiejscowy w Szczecinku	ul. Kościuszki 47/49, 78-400 Szczecinek, tel. 94 72 20 360, www.szczecinek.spoleczna.pl

ŚWINOUJŚCIE

Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie – Wydział Zamiejscowy w Świnoujściu	ul. Grunwaldzka 47, 72-600 Świnoujście, tel. 91 32 17 777, 778, www.zpsb.pl/swinoujscie/ , uczelnia posiada udogodnienia dla osób niepełnosprawnych w nauce, brak wind, brak podjazdów
--	--

WAŁCZ

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu	ul. Bydgoska 50, 78-600 Wałcz tel. 67 250 01 87, wew. 959, 508 242 892, www.pwsz.eu/
--	---

SZKOŁY POLICEALNE W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

SZCZECIN

Nazwa szkoły	Dane teleadresowe
<i>Cosinus</i>	ul. Dworcowa 2, 70-206 Szczecin, tel. fax. 91 433 54 58, 433 40 76, www.cosinus.pl
<i>Delta – Szkoła Biznesu</i>	pl. Żołnierza Polskiego 5, 70-551 Szczecin, tel. 91 488 36 66, www.delta.edu.pl
<i>Jednoroczna Policealna Szkoła Edukacji Innowacyjnej</i>	ul. Racibora 60/61, 71-631 Szczecin, tel. 91 422 64 82
<i>Make UP Institute</i>	ul. Targ Rybny 4, 70-535 Szczecin, tel./fax. 91 813 76 60, tel. kom. 691 898 989, www.makeup-institute.pl
<i>Medica Collegium Medyczne</i>	ul. Dworcowa 20a, 70-950 Szczecin, tel. 91 433 31 74, tel. kom. 517 715 411, www.medica.edu.pl
<i>Niepubliczne Policealne Studium Medyczne</i>	ul. Niedziałkowskiego 25, 71-410 Szczecin, tel. 91 433 58 24, www.dental.szczecin.pl
<i>Omnia Centrum Edukacji</i>	Al. Wojska Polskiego 63, 70-476 Szczecin, tel./fax. 91 433 89 66, 91 488 20 62, www.omnia-ce.eu
<i>Penélope – Akademia Wizerunku</i>	ul. Ks. P. Ściegiennego 27, 70-354 Szczecin, tel. kom. 505 089 671, www.penelope.edu.pl
<i>Policealna Szkoła Medyczna w Szczecinie</i>	ul. Broniewskiego 9, 71-460 Szczecin, tel./fax. 91 454 17 61,
<i>Policealne Studium Kosmetyczne i Fryzjerskie</i>	ul. Waryńskiego 6, 71-310 Szczecin, tel. 91 488 31 17
<i>Pomorska Szkoła Psychologii</i>	ul. Dąbrowskiego 38-40 pok. 103, 70-100 Szczecin, tel. 91 484 19 60, tel. kom. 513 055 101, www.szkolapsychologii.pl
<i>Profesja – Centrum Kształcenia Kadr</i>	ul. Rayskiego 26/5, 70-442 Szczecin, tel. 91 433 50 64, tel/fax 91 485 14 35, www.profesja.edu.pl
<i>Szczecińska Szkoła Florystyczna</i>	ul. Ku Słońcu 124, 71-080 Szczecin, tel. kom. 602 330 424, www.szczecinskaszkolaflorystyczna.pl
<i>Szczecińskie Centrum Edukacyjne Szkoły dla Dorosłych</i>	ul. Mieszka I 61c, 71-011 Szczecin, tel. 91 431 44 88, 91 483 07 42, www.sce.com.pl
<i>Szkoła Policealna dla Dorosłych Proedu</i>	ul. Kolumba 86, 70-035 Szczecin, tel. 91 852 32-25, www.proedu.szczecin.pl
<i>Szkoły Policealne „TEB – Edukacja”</i>	ul. Wojska Polskiego 128, 70-491 Szczecin, tel./fax. 91 486 24 67; fax 91 431 87 86 , www.teb.pl
<i>Zachodniopomorskie Centrum Edukacji Morskiej i Politechnicznej</i>	ul. Hoża 6, 71-699 Szczecin, tel. 91 442 09 44, www.zcemip.szczecin.pl

Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego	ul. Broniewskiego 9, 71-460 Szczecin, tel. 91 454 17 61, fax 91 454 18 05, www.zckziu.pl
Zespół Szkół Artystycznych TOP-ART	ul. Wyszyńskiego 14, 70-201 Szczecin, tel. 91 812 79 90, 91 812 79 91, www.top-art.com.pl
Zespół Szkół Nr 6	ul. Gen. Sowińskiego 3, 70-236 Szczecin, tel. 91 433 35 20
Dwuletnie i Jednoroczne Szkoły Policealne. Centrum Nauki i Biznesu „ŻAK” – oddział Szczecin	al. Wojska Polskiego 29/12, 70-476 Szczecin, tel. 91 484 46 04, www.szczecin.zak.edu.pl/oferta-edukacyjna/szkoły-policealne
Studium Medyczne przy Wyższej Szkole Edukacji i Terapii	ul. Wawrzyniaka 8, 70-392 Szczecin, tel. 91 420 13 33, www.studium.wseit.edu.pl
Centrum Kształcenia Plejada Szkoła Policealna w Szczecinie	Leszczynowa 11a, 70-766 Szczecin, tel. 91 461 40 92, www.plejda.aedu.pl
Centrum Edukacji Informatycznej Maius College	ul. Kolumba 86, 70-035 Szczecin, tel. 91 431 54 01
Centrum Edukacji Ogrodniczej	ul. Batalionów Chłopskich 115, 70-760 Szczecin, tel. 91 461 23 79, fax 91 431 73 58, www.ceogr.edu.pl
Centrum Edukacji Zdroje	ul. Jabłoniowa 15, 70-761 Szczecin, tel./fax 91 461 33 03, www.zdroje.edu.pl
Krajowe Centrum Edukacji	ul. Jagiellońska 41, 70-382 Szczecin, tel. 695 777 151
Niepubliczna Policealna Szkoła Zawodowa Żak	al. Wojska Polskiego 29/12, 70-473 Szczecin, tel. 91 484 46 04, www.zak.edu.pl
Nova Policealna Szkoła Zawodowa dla Dorosłych w Szczecinie	pl. Lotników 7, 70-414 Szczecin, tel. 796 400 439
Policealna Szkoła dla Dorosłych Cosinus Plus w Szczecinie	ul. Antosiewicza 2, 71-642 Szczecin, tel. 91 421 08 83, www.cosinus.pl
Policealna Szkoła Informatyki Żak	al. Wojska Polskiego 29/12, 70-473 Szczecin, tel. 91 484 46 04, www.zak.edu.pl
Policealna Szkoła Morska	Wały Chrobrego 1-2, 70-500 Szczecin, tel. 91 480 94 74, www.szkołamorska.pl
Policealna Szkoła Opieki Medycznej Żak w Szczecinie	al. Wojska Polskiego 29/12, 70-473 Szczecin, tel. 91 484 46 04, www.zak.edu.pl
Roczna Szkoła Policealna Gowork.pl w Szczecinie	ul. Portowa 21, 70-833 Szczecin, tel. 22 418 23 00, www.policealna.gowork.pl
Policealna Szkoła Prawno-Administracyjna Żak	al. Wojska Polskiego 29/12, 70-473 Szczecin, tel. 91 484 46 04, www.zak.edu.pl
Policealna Szkoła TEB Edukacja dla Młodzieży	al. Wojska Polskiego 128, 70-491 Szczecin, tel. 91 888 49 10, www.teb.pl
Policealna Szkoła Usług Kosmetycznych Żak	Wojska Polskiego 29/12, 70-473 Szczecin, tel. 91 484 46 04, www.zak.edu.pl

Policealne Studium Farmaceutyczne	ul. Portowa 21, 70-833 Szczecin, tel. 91 441 51 62,
Policealne Studium Kosmetyczne dla Dorosłych Omnia	al.Wojska Polskiego 63, 70-476 Szczecin, tel. 91 488 20 62, www.omnia-ce.eu
Policealne Studium Plastyczne	ul. Wyszyńskiego 14, 70-201 Szczecin tel. 91 812 79 91, www.top-art.com.pl
Policealne Studium Podologii Omnia	al.Wojska Polskiego 63, 70-476 Szczecin, tel. 91 488 20 62, www.omnia-ce.eu
Policealne Studium Stylizacji Fryzur	al.Wojska Polskiego 63, 70-476 Szczecin, tel. 91 488 20 62, www.omnia-ce.eu
Policealne Studium Wizażu Omnia	al.Wojska Polskiego 63, 70-476 Szczecin, tel. 91 488 20 62, www.omnia-ce.eu
Policealne Studium Zawodowe	ul. Unisławsky 32/33, 71-402 Szczecin, tel. 91 422 52 34
Prywatne Policealne Studium Zawodowe dla Dorosłych przy Centrum Edukacyjnym Omnibus	ul. Brodnicka 10, 71-044 Szczecin, tel. 510 341 984, www.szkolyomnibus.pl
Studium „Medica”	ul. Dworcowa 20a, 70-950 Szczecin, tel. 517 715 411, www.medica.edu.pl
Studium Artystyczne Szczecińskiej Akademii Artystycznej	ul. Brodnicka 10, 71-685 Szczecin, tel. 662 380 915, www.szkolyomnibus.pl
Studium Medyczne przy Wyższej Szkole Edukacji i Terapii z Siedzibą w Poznaniu Wydział Zamiejscowy w Szczecinie	ul. Ks. Piotra Wawrzyniaka 8, 70-392 Szczecin, tel. 91 420 13 33, www.wseit.edu.pl
Studium Odnowy Biologicznej Omnia	al.Wojska Polskiego 63, 70-476 Szczecin, tel. 91 433 89 66, www.omnia-ce.eu
Studium Terapii Naturalnych Omnia	al.Wojska Polskiego 63, 70-476 Szczecin, tel. 91 433 89 66, www.omnia-ce.eu
Szkoła Medyczna Gowork.pl w Szczecinie	ul. Portowa 21, 70-833 Szczecin, tel. 22 418 23 00, www.policealna.gowork.pl
Szkoła Policealna dla Dorosłych Mentor	ul. Małkowskiego 12, 70-306 Szczecin, tel. 91 488 49 31, www.mentor.szczecin.pl
Szkoła Policealna dla Dorosłych nr 1	ul. Hoża 6, 71-699 Szczecin, tel. 91 442 05 32, www.zcemip.szczecin.pl
Szkoła Policealna dla Dorosłych w Szczecinie	ul. Emilii Plater 20, 71-632 Szczecin, tel. 728 223 646,
Szkoła Policealna Gowork. pl w Szczecinie	ul. Teofila Firlika 19, 71-637 Szczecin, tel. 22 418 23 00, www.policealna.gowork.pl
Szkoła Policealna nr 10	ul. Batalionów Chłopskich 115, 70-760 Szczecin, tel. 91 461 23 79, www.ceogr.edu.pl

TEB Edukacja Studium Kształcenia Praktycznego	<i>al. Wojska Polskiego 128, 70-491 Szczecin, tel. 91 888 49 10, www.teb.pl</i>
Wojewódzka Szkoła Policealna dla Dorosłych w Szczecinie	<i>ul. Władysława Broniewskiego 9, 71-460 Szczecin, tel. 91 454 17 61, www.zckziu.szczecin.pl</i>

KOSZALIN

Dwuletnie i Jednoroczne Szkoły Policealne. Centrum Nauki i Biznesu „ŻAK” – oddział Koszalin	<i>ul. Zwycięstwa 28/6, (III piętro), 75-600 Koszalin, tel. 661 269 260, www.koszalin.zak.edu.pl/oferta-edukacyjna/szkoły-policealne</i>
Atut Lider Kształcenia Policealna Szkoła Zawodowa w Koszalinie	<i>ul. Waryńskiego 14/2, 75-541 Koszalin, tel. 536 416 656, www.atutszkola.pl</i>
Elitarne Studium Służb Ochrony Delta	<i>ul. Stanisława Staszica, 75-449 Koszalin, tel. 94 343 65 86, www.delta.com.pl</i>
Jednoroczna Policealna Szkoła Edukacji Innowacyjnej w Koszalinie	<i>ul. Bohaterów Warszawy 22, 75-211 Koszalin, tel. 42 299 55 18, www.sei.ipt.edu</i>
Niepubliczna Policealna Szkoła Zawodowa „Żak” w Koszalinie	<i>ul. Zwycięstwa 28/6, 75-037 Koszalin, tel. 94 348 14 22, www.zak.edu.pl</i>
Policealna Szkoła Bezpieczeństwa i Higieny Pracy „Żak” w Koszalinie	<i>ul. Zwycięstwa 28/6, 75-037 Koszalin, tel. 94 348 14 22, www.koszalin.zak.edu.pl</i>
Policealna Szkoła Centrum Nauki i Biznesu „Żak” w Koszalinie	<i>ul. Zwycięstwa 28/6, 75-037 Koszalin, tel. 94 348 14 22, www.koszalin.zak.edu.pl</i>
Policealna Szkoła dla Dorosłych Optima	<i>ul. Jaworowa 34, 75-681 Koszalin, tel. 94 340 39 72, www.optima.szkoła.pl</i>
Policealna Szkoła Medyczna „Żak” w Koszalinie	<i>ul. Zwycięstwa 28/6, 75-037 Koszalin, tel. 94 348 14 22, www.koszalin.zak.edu.pl</i>
Policealna Szkoła Opieki Medycznej „Żak” w Koszalinie	<i>ul. Zwycięstwa 28/6, 75-037 Koszalin, tel. 94 348 14 22, www.koszalin.zak.edu.pl</i>
Policealna Szkoła Socjoterapii dla Dorosłych	<i>ul. Heleny Modrzejewskiej 71A, 75-721 Koszalin, tel. 94 343 35 70</i>
Policealna Szkoła Socjoterapii dla Młodzieży	<i>ul. Heleny Modrzejewskiej 71A, 75-721 Koszalin, tel. 94 343 35 70</i>
Policealna Szkoła Usług Kosmetycz- nych „Żak” w Koszalinie	<i>ul. Zwycięstwa 28/6, 75-037 Koszalin, tel. 94 348 14 22, www.koszalin.zak.edu.pl</i>
Policealne Studium Farmaceutyczne w Koszalinie	<i>ul. Zwycięstwa 137/139, 75-604 Koszalin, tel. 94 341 86 43, www.szkoły.stopkapress.com.pl</i>
Policealne Studium Medyczne dla Dorosłych	<i>ul. Tytusa Chałubińskiego 15, 75-581 Koszalin, tel. 94 342 48 20, www.fundacja-ece.edu.pl</i>
Policealne Studium Zawodowe dla Dorosłych	<i>ul. Chałubińskiego 15, 75-581 Koszalin, tel. 94 345 27 63, www.fundacja-ece.edu.pl</i>
Szkoła Policealna dla Dorosłych	<i>ul. Jana Pawła II 17 75-452 Koszalin, tel. 94 345 18 22, cku.koszalin.edu.pl</i>
Szkoła Policealna Studium Pracowników Medycznych i Społecznych	<i>ul. Stanisława Dąbka 1, 75-354 Koszalin, tel. 510 036 706,</i>

Zaoczna Policealna Szkoła Cosinus w Koszalinie	ul. Powstańców Wielkopolskich 23, 75-100 Koszalin, tel. 94 342 29 00, www.cosinus.pl
Zaoczna Policealna Szkoła Hotelarstwa Cosinus w Koszalinie	ul. Powstańców Wielkopolskich 23, 75-100 Koszalin, tel. 94 342 29 00, www.cosinus.pl
Zaoczna Policealna Szkoła Informatyki Cosinus w Koszalinie	ul. Powstańców Wielkopolskich 23, 75-100 Koszalin, tel. 94 342 29 00, www.cosinus.pl
Zaoczna Policealna Szkoła Logistyki Cosinus w Koszalinie	ul. Powstańców Wielkopolskich 23, 75-100 Koszalin, tel. 94 342 29 00, www.cosinus.pl
Zaoczna Policealna Szkoła Ochrony Fizycznej Osób i Mienia Cosinus w Koszalinie	ul. Powstańców Wielkopolskich 23, 75-100 Koszalin, tel. 94 342 29 00, www.cosinus.pl
Czapłówka Zespół Szkół Niepublicznych	ul. Wojska Polskiego 83, 75-709 Koszalin, tel. 94 346 81 85, tel./fax 94 346 00 36, www.czaplowka.edu.pl
Profesja Centrum Kształcenia Kadr	ul. Zwycięstwa 115, 75-601 Koszalin, tel. 94 342 05 96; 346 52 37, tel./fax 94 346 52 38, www.profesja.edu.pl

KOŁOBRZEG

Dwuletnie i Jednoroczne Szkoły Policealne. Centrum Nauki i Biznesu „ŻAK” – oddział Kołobrzeg	ul. Armii Krajowej 20c/14 (I piętro), 78-100 Kołobrzeg, tel. 94 352 02 92, www.kolobrzeg.zak.edu.pl/oferta-edukacyjna/szkoly-policealne
Niepubliczna Policealna Szkoła Zawodowa „Żak” w Kołobrzegu	ul. Armii Krajowej 20c/14, 78-100 Kołobrzeg, tel. 94 352 02 92
Policealna Szkoła Administracji „Żak” w Kołobrzegu	ul. Armii Krajowej 20c/14, 78-100 Kołobrzeg, tel. 94 352 02 92
Policealna Szkoła Bezpieczeństwa i Higieny Pracy „Żak” w Kołobrzegu	ul. Armii Krajowej 20c/14, 78-100 Kołobrzeg, tel. 94 352 02 92
Policealna Szkoła Centrum Nauki i Biznesu „Żak” w Kołobrzegu	ul. Armii Krajowej 20c/14, 78-100 Kołobrzeg, tel. 94 352 02 92
Policealna Szkoła dla Dorosłych nr 2	ul. Grottgera 12, 78-100 Kołobrzeg, tel. 94 352 21 20, www.zsp.kolobrzeg.pl
Policealna Szkoła Informatyki „Żak” w Kołobrzegu	ul. Armii Krajowej 20c/14, 78-100 Kołobrzeg, tel. 94 352 02 92
Policealna Szkoła Kosmetyczna Barbara Miedziak	ul. 1 Maja 47, 78-100 Kołobrzeg, tel. 601 711 004
Policealna Szkoła Medyczna	ul. Grottgera 12, 78-100 Kołobrzeg, tel. 94 352 21 20, www.zsp.kolobrzeg.pl
Policealna Szkoła Opieki Medycznej „Żak” w Kołobrzegu	ul. Armii Krajowej 20c/14, 78-100 Kołobrzeg, tel. 34 352 02 92
Policealna Szkoła Rachunkowości „Żak” w Kołobrzegu	ul. Armii Krajowej 20c/14, 78-100 Kołobrzeg, tel. 34 352 02 92
Prywatna Szkoła Policealna dla Dorosłych	ul. Okopowa 1A, 78-100 Kołobrzeg, tel. 94 354 40 39, www.twoja-szkola.pl

STARGARD

<i>Niepubliczna Szkoła Policealna</i>	<i>ul. Szczecińska 6, 73-110 Stargard, tel. 91 834 11 22, www.gsn.com.pl</i>
<i>Niepubliczna Szkoła Policealna Medica</i>	<i>ul. Bema 6, 73-110 Stargard, tel. 91 573 21 22, www.medica.edu.pl</i>
<i>Policealna Szkoła Centrum Nauki i Biznesu „Żak” w Stargardzie</i>	<i>ul. Wyszyńskiego 6, 73-110 Stargard, tel. 91 397 37 13, www.zak.edu.pl/stargard</i>
<i>Policealna Szkoła dla Dorosłych Medica</i>	<i>ul. Mieszka I-go 4, 73-110 Stargard, tel. 91 573 21 22, www.medica.edu.pl</i>
<i>Policealna Szkoła dla Młodzieży Medica w Stargardzie</i>	<i>ul. Mieszka I 4 73-110 Stargard tel. 91 573 21 22, www.medica.edu.pl</i>
<i>Policealna Szkoła Medyczna „Żak” w Stargardzie</i>	<i>ul. Wyszyńskiego 6, 73-110 Stargard, tel. 91 397 37 13, www.zak.edu.pl/stargard</i>
<i>Policealna Szkoła Opieki Medycznej „Żak” w Stargardzie</i>	<i>ul. Wyszyńskiego 6, 73-110 Stargard, tel. 91 397 37 13, www.zak.edu.pl/stargard</i>
<i>Policealna Szkoła Zawodowa „Żak” w Stargardzie</i>	<i>ul. Wyszyńskiego 6, 73-110 Stargard, tel. 91 397 37 13, www.zak.edu.pl/stargard</i>
<i>Policealne Studium Farmaceutyczne w Stargardzie</i>	<i>ul. Śniadeckiego 4-6, 73-110 Stargard, tel. 662 098 536, szkoly.stopkapress.com.pl</i>
<i>Publiczna Policealna Szkoła Eksploatacji Portów i Terminali „Żak” w Stargardzie</i>	<i>ul. Wyszyńskiego 6, 73-110 Stargard, tel. 91 397 37 13, www.zak.edu.pl/stargard</i>
<i>Publiczna Policealna Szkoła Rachunkowości „Żak” w Stargardzie</i>	<i>ul. Wyszyńskiego 6, 73-110 Stargard, tel. 91 397 37 13, www.zak.edu.pl/stargard</i>
<i>Studium „Medica”</i>	<i>ul. Mieszka I 4, 73-110 Stargard, tel. 91 573 21 22, www.medica.edu.pl</i>
<i>Szkoła Policealna dla Dorosłych nr 1</i>	<i>ul. Park 3 Maja 2, 73-110 Stargard, tel. 91 578 37 77, zs1.stargard.pl</i>

SZCZECINEK

<i>Policealne Studium Zawodowe Instytut Administracji w Szczecinku</i>	<i>ul. Bohaterów Warszawy 31-35, 78-400 Szczecinek, tel. 94 307 01 24, www.fikk.pl</i>
<i>Policealne Studium Zawodowe Instytut Ekonomii w Szczecinku</i>	<i>ul. Bohaterów Warszawy 31-35, 78-400 Szczecinek, tel. 94 307 01 24, www.fikk.pl</i>
<i>Policealne Studium Zawodowe Instytut Informatyczny w Szczecinku</i>	<i>ul. Bohaterów Warszawy 31-35, 78-400 Szczecinek, tel. 94 307 01 24, www.fikk.pl</i>
<i>Prywatne Centrum Edukacyjne „Szkoły Sukces” II Policealne Studium Zawodowe w Szczecinku</i>	<i>Plac Zesłańców Sybiru 1, 78-400 Szczecinek, tel. 94 372 26 48, www.szkolaprywatna-szczecinek.pl</i>
<i>Prywatne Policealne Studium Zawodowe w Szczecinku</i>	<i>ul. Krakowska, 1 78-400 Szczecinek, tel. 94 374 50 43, www.szkoła.iszczecinek.pl</i>
<i>Szkoła Policealna nr 1 w Szczecinku</i>	<i>ul. Szczecińska 47, 78-400 Szczecinek, tel. 94 374 31 22, www.zs1ken.szczecinek.gawex.pl</i>

Szkoła Policealna nr 2 w Szczecinku	ul. 1 Maja 22, 78-400 Szczecinek, tel. 94 374 02 46, www.zs2warcislaw.eu
Szkoła Policealna nr 4 w Szczecinku	ul. Koszalińska 81, 78-400 Szczecinek, tel. 94 374 04 41
Szkoła Policealna nr 5 w Szczecinku	ul. Stanisława Staszica 15, 78-400 Szczecinek, tel. 94 373 10 89, www.zsswiatki.pl

POZOSTAŁE MIEJSCOWOŚCI WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Prywatne Centrum Edukacyjne „Szkoly Sukces” Policealne Studium Zawodowe w Białogardzie	ul. Mickiewicza 24, 78-200 Białogard, tel. 94 312 41 69, www.szkolaprywatna-bialogard.pl
Prywatne Studium „Scholar” w Białogardzie	ul. Grunwaldzka 44, 78-200 Białogard, tel. 94 312 23 46, www.scholar.edu.pl
Prywatne Policealne Studium Zawodowe przy Centrum Edukacyjnym „Omnibus”	ul. Obrońców Westerplatte 1, 73-200 Choszczno, tel. 95 765 90 76, www.szkolyomnibus.pl
Prywatne Policealne Studium Zawodowe	ul. Obrońców Westerplatte 1, 73-200 Choszczno, tel. 500 264 596, www.szkolykrzeminska.org.pl
Szkoła Policealna dla Dorosłych w Choszcznie	ul. Grunwaldzka 30, 73-200 Choszczno, tel. 95 765 79 73, choszczno-zs3.pl
Policealna Szkoła Kosmetyczna Barbara Miedziak w Choszcznie	ul. Obrońców Westerplatte 1A, 73-200 Choszczno, tel. 601 711 004
Szkoła Policealna	ul. Polna 5, 73-200 Choszczno, tel. 95 765 25 39, www.zs2choszczno.pl
Prywatna Szkoła Policealna „Edukacja”	ul. Grunwaldzka 1, 78-550 Czaplinek, tel. 606 483 438, www.edukacjaczaplinek.pl
Prywatne Policealne Studium Zawodowe „Konsul”	ul. Jana Pawła II 1, 74-400 Dębno, tel. 95 760 05 31
Policealne Studium Ochrony Fizycznej Osób i Mienia „Tom”	ul. 3 Maja 8, 72-300 Gryfice, tel. 508 336 884, www.szkoly-tom.pl
Policealne Studium Zawodowe „Tom”	ul. 3 Maja 8, 72-300 Gryfice, tel. 508 336 884, www.szkoly-tom.pl
Szkoła Policealna Centrum Edukacyjnego Talent – Promocja – Postęp w Gryficach	ul. Cukrownicza 2 72-300 Gryfice tel. 91 384 60 40
Szkoła Policealna	ul. Wolności 20, 78-540 Kalisz Pomorski, tel. 94 361 63 56, www.zsp.kalisz.pl
Policealna Szkoła Zawodowa dla Dorosłych	ul. Wolińska 9, 72-400 Kamień Pomorski, tel. 91 382 15 94
Policealne Studium dla Dorosłych	ul. Wolińska 7A, 72-400 Kamień Pomorski, tel. 91 382 04 72, www.zspkamien.edupage.org
Prywatne Policealne Studium Zawodowe	ul. Armii Krajowej 25, 73-150 Łobez, tel. 91 397 31 90, www.edukacja-lobez.pl

<i>Prywatne Policealne Studium Zawodowe</i>	<i>ul. Bohaterów Warszawy 78 72-200 Nowogard, tel. 91 392 51 07</i>
<i>Niepubliczna Szkoła Policealna</i>	<i>ul. Zielona 11, 72-200 Nowogard, tel. 91 392 66 91, www.zielona.mojaszkoła.net</i>
<i>Szkoła Policealna</i>	<i>ul. Siedlecka 6, 72-010 Police, tel. 91 424 13 06, www.zspolice.pl</i>
<i>Szkoła Policealna Zawodowa Fundacji Ośrodek Doskonalenia Kadr</i>	<i>ul. Siedlecka 6a, 72-010 Police, tel. 91 431 66 34, www.fodk.pl</i>
<i>Szkoła Policealna ZDZ</i>	<i>ul. Grunwaldzka 34, 78-320 Połczyn-Zdrój, tel. 94 366 46 03</i>
<i>Policealna Szkoła Zawodowa</i>	<i>ul. Młodych Techników 5, 74-200 Pyrzyce, tel. 91 570 10 12</i>
<i>Policealna Szkoła Edu-Net</i>	<i>ul. Szturmowców 1, 78-300 Świdwin, tel. 536 510 841, www.edu-net.com.pl</i>
<i>Zaoczna Szkoła Policealna nr 1</i>	<i>ul. Szczecińska 88, 78-300 Świdwin, tel. 94 365 25 82, zsrckp.com</i>
<i>Policealna Szkoła Biznesu Towarzystwa Oświatowo-Pomocynego Business-Pro</i>	<i>ul. Niedziałkowskiego 2, 72-600 Świnoujście, tel. 91 321 18 67</i>
<i>Wojewódzka Szkoła Policealna dla Dorosłych</i>	<i>ul. Grodzka 3, 72-600 Świnoujście, tel. 91 321 49 49, www.medyk.uznam.net.pl</i>
<i>Szkoła Policealna</i>	<i>ul. Południowa 10A, 78-600 Wałcz, tel. 67 258 30 59, www.rcku.pl</i>
<i>Szkoła Policealna Studium Pracowników Medycznych i Społecznych</i>	<i>ul. Kilińszczaków 59, 78-600 Wałcz, tel. 510 036 706, www.szkołymedyczne.eu</i>
<i>Zespół Szkół Niepublicznych Walecka Akademia Wiedzy Policealna Szkoła Zawodowa</i>	<i>ul. Bydgoska 50, 78-600 Wałcz, tel. 67 258 03 66, www.waw.zwa.pl</i>
<i>Policealna Szkoła Biznesu im. św. Ottona z Bambergu</i>	<i>ul. Kościelna 19, 72-510 Wolin, tel. 91 326 02 51, www.szkolyottona.edu.pl</i>
<i>Szkoła Policealna</i>	<i>ul. Okrzei 9, 78-520 Złocieniec, tel. 94 367 18 50, zspanders.edu.pl</i>

CENTRA KSZTAŁCENIA I DOSKONALENIA ZAWODOWEGO W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

SZCZECIN

Nazwa Centrum	Dane teleadresowe
<i>Akademia Jakości QM Mentor</i>	<i>ul. Chojnicka 60, 70-737 Szczecin, tel. 91 350 70 73, www.qmmentor.pl</i>
<i>Centrum Doradztwa i Kształcenia Armada</i>	<i>ul. Druckiego-Lubeckiego 1A, 71-656 Szczecin, tel. 91 485 08 86, www.armada-doradztwo.pl</i>

Centrum Edukacji „Zdroje”	ul. Jabłoniowa, 70-761 Szczecin, tel. 91 461 33 03 www.zdroje.edu.pl
Centrum Edukacyjne „Maxima”	ul. Żołnierska 53, 71-210 Szczecin, tel. 91 487 51 90, www.maxima.edu.pl
Centrum Kształcenia Dental Service	ul. Niedziałkowskiego 25, 71-410 Szczecin, tel. 91 433 58 24, www.dental.szczecin.pl
Centrum Kształcenia i Doskonalenia Zawodowego Alkon	ul. Teofila Firlika 41, 71-637 Szczecin, tel. 91 433 00 44, www.szukolenia.alkon.com.pl
Centrum Kształcenia Not	ul. Wojska Polskiego 67, 70-478 Szczecin, tel. 91 434 55 09, www.szczecin.enot.pl
Centrum Edukacyjne Omnibus Małgorzaty Starzyńskiej	ul. Kolumba 86, 70-035 Szczecin, tel. 91 578 22 03
Centrum Kształcenia Praktycznego	al. Wojska Polskiego 67, 70-478 Szczecin, tel. 91 434 55 09
Centrum Kształcenia Praktycznego	ul. 3-go Maja 1a, 70-214 Szczecin, tel. 91 433 72 40, www.zs8.szczecin.pl
Centrum Kształcenia Praktycznego	ul. Gen. J. Sowińskiego 3, 70-236 Szczecin, tel. 91 433 35 20, www.zs6.szczecin.pl
Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego Izby Rzemieślniczej Miśp	Wojska Polskiego 78, 70-482 Szczecin
Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego przy Zachodniopomorskiej Izbie Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Szczecinie	ul. Królowej Korony Polskiej 25, 70-486 Szczecin, tel. 91 422 22 87, www.zirzip.szczecin.pl
Centrum Szkolenia Efekt Zofia Taczalska	ul. Podhalańska 13, 70-452 Szczecin, tel. 885 808 058
Centrum Szkolenia i Doradztwa Delve	ul. Celna 1, 70-644 Szczecin, tel. 91 434 35 01, delve.com.pl
Centrum Szkolenia Morskiego Zenit Jarosław Jaśkiewicz	ul. Nadodrzańska 3, 70-034 Szczecin, tel. 91 482 26 01, www.zenit.edu.pl
Delta Szkoła Biznesu	Pl. Żołnierza Polskiego 5, 70-551 Szczecin, tel. 91 488 36 66, www.delta.edu.pl
Edupodologia	al. Papieża Jana Pawła II 36, 70-453 Szczecin, tel. 607 602 175, www.podologia.pl
Entreno	ul. Emilii Plater 7C/13, 71-635 Szczecin, tel. 697 985 956, www.entreno.pl
Europejskie Centrum Kształcenia	ul. Leszczynowa 11A, 70-766 Szczecin, tel. 91 461 40 92, www.eck.com.pl
Europejskie Centrum Rozwoju i Doskonalenia Zawodowego „Ecrizd”	ul. Willowa 20A/6, 71-050 Szczecin, tel. 602 170 710
Gustaw Edu	ul. Teofila Firlika 19, 71-637 Szczecin, tel. 91 423 33 20, www.gustawedu.pl

Instytut Kształcenia Ustawicznego	Al. Wojska Polskiego 113, 70-483 Szczecin, tel. 91 422 74 22
Instytut Organizacji Przedsiębiorstw i Technik Informacyjnych	ul. Mickiewicza 47, 70-385 Szczecin, tel. 91 423 97 90
Liga Obrony Kraju Ośrodek Szkozenia Zawodowego Kierowców	ul. św. Wojciecha 12, 70-410 Szczecin, tel. 91 488 30 82, www.lok.org.pl
Niepubliczna Placówka Kształcenia Ustawicznego Gowork.pl	ul. Teofila Firlika 19, 71-637 Szczecin, tel. 22 622 13 09, www.gowork.pl
Nova Placówka Kształcenia Ustawicznego	PL. Lotników 7, 70-414 Szczecin, tel. 796 400 439
Nova Policealna Szkoła Medyczna w Szczecinie	PL. Lotników 7, 70-414 Szczecin
Ośrodek Doksztalcania i Doskona- lenia Zawodowego nr 1	ul. Chmielewskiego 19, 70-028 Szczecin, tel. 91 482 15 31, www.zsrz.szczecin.pl
Ośrodek Doksztalcania i Doskonalenia Zawodowego nr 2	ul. Racibora 60/61, 71-631 Szczecin, tel. 91 422 64 81, www.tme.szczecin.pl
Ośrodek Doksztalcania i Doskona- lenia Zawodowego nr 3	ul. Klonowica 14, 71-244 Szczecin, tel. 91 439 06 01, www.zss.szczecin.pl
Ośrodek Doksztalcania i Doskonalenia Zawodowego nr 4	ul. Batalionów Chłopskich 115, 70-760 Szczecin, tel. 91 461 23 79, www.ceogr.edu.pl
Ośrodek Doksztalcania i Doskonalenia Zawodowego nr 5	ul. Hoża 6, 71-699 Szczecin, tel. 91 431 61 08, www.zcemip.szczecin.pl
Ośrodek Doksztalcania i Doskonalenia Zawodowego nr 6	ul. Gen. J. Sowińskiego 3, 70-236 Szczecin, tel. 91 433 35 20, www.zs6.szczecin.pl
Ośrodek Doksztalcania i Doskonalenia Zawodowego nr 7	ul. Józefa Sowińskiego 1, 70-236 Szczecin, tel. 91 448 90 03, www.zs3.szczecin.pl
Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Zawodowego Proedu	ul. Krzysztofa Kolumba 86, 70-035 Szczecin, tel. 91 852 32 25, www.proedu.szczecin.pl
Ośrodek Edukacyjny Mentor	ul. Małkowskiego 12, 72-306 Szczecin, tel. 91 488 49 31, www.mentor.szczecin.pl
Ośrodek Kształcenia Omnia	al. Wojska Polskiego 63, 70-476 Szczecin, tel. 91 433 89 66, www.omnia-ce.eu
Ośrodek Kształcenia Praktycznego	ul. Hoża 6, 71-699 Szczecin, tel. 91 431 61 08 www.zcemip.szczecin.pl
Ośrodek Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego „Ekonomik”	TP Zespół Szkół Ekonomicznych nr 2, ul. 3 Maja 1a, 70-214 Szczecin, tel. 91 433 72 40
Ośrodek Kształcenia Szczecińskiego Centrum Edukacyjnego	ul. Mieszka I 61c, 71-011 Szczecin, tel. 91 483 81 62
Ośrodek Kształcenia Ustawicznego OR TWP	ul. Potulicka 16, 70-952 Szczecin, tel. 91 448 00 21, www.twp.szczecin.pl

Ośrodek Kształcenia Zawodowego Wojewódzkiego Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Szczecinie	Plac Jana Kilińskiego 3, 70-965 Szczecin, tel. 91 450 17 01, www.wzdz.pl
Ośrodek Maritime Safety & Security	ul. Dębogórska 22, 71-717 Szczecin, tel. 91 433 63 60, www.maritime-security.eu
Ośrodek Szkolenia Towarzystwa Krzewienia Wiedzy o Morzu	ul. Starzyńskiego 9 108, 70-506 Szczecin, tel. 91 480 94 74
Ośrodek Szkolenia Zawodowego Gospodarki Morskiej	Plac Batorego 4, 70-207 Szczecin, tel. 91 431 81 81, www.oszgm.pl
Ośrodek Szkoleniowo-Seminaryjny Pomorskiej Agencji Doradztwa Finansowego i Szkoleń Pafdis	ul. Gen. Dąbrowskiego 4, 70-100 Szczecin, tel. 91 488 38 44, www.pafdis.pl
Ośrodek Szkoleniowy Florian	ul. 5-go Lipca 6/7, 70-374 Szczecin, tel. 91 434 40 06
Ośrodek Szkoleniowy Fundacji „Szczecińska”	ul. Królowej Korony Polskiej 28E, 70-485 Szczecin, tel. 91 885 18 45, www.edukacja.szczecinska.eu
Ośrodek Szkoleniowy Inżynieria	ul. Częstochowska 10/1, 70-121 Szczecin, tel. 91 482 02 56
Ośrodek Szkoleniowy Ostium	ul. Judyma 1, 71-460 Szczecin, tel. 91 454 15 12, www.psychotronika.inf
Ośrodek Szkoleniowy Zsrg-Scp	ul. Kolumba 86, 70-035 Szczecin, tel. 91 489 22 79, www.zsrg.szczecin.pl
Placówka Oświatowa Oświata-Ewin	ul. Jagiellońska 91, 70-436 Szczecin, tel. 91 489 83 76, www.oswiataewin.pl
Pomorska Akademia Kształcenia Zawodowego,	al. Wojska Polskiego 69, 70-478 Szczecin, tel. 91 433 80 21, www.pakz.szczecin.pl
Pomorska Niepubliczna Placówka Kształcenia Gustaw Securitas System	ul. Łyskowskiego 18, 71-641 Szczecin, tel. 91 423 33 20, www.gustawgroup.com
Seka S. A. Oddział w Szczecinie	ul. Żubrów 3, 71-617 Szczecin, tel. 91 881 95 00, www.seka.pl
Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Mechaników Polskich	ul. Sabały 11a, 71-341 Szczecin, tel. 91 442 00 07, www.odksimp-szczecin.neostrada.pl
Stowarzyszenie Księgowych w Polsce Zarząd Główny w Warszawie Oddział Okręgowy w Szczecinie	ul. Papieża Jana Pawła II 11, 70-415 Szczecin, tel. 91 433 98 32, www.szczecin.skwp.pl
Target Training	ul. Świętego Mikołaja 6c, 71-799 Szczecin, tel. 603 480 777, www.target-training.pl
Techniczno-Ekonomiczny Ośrodek Dokształcania i Doskonalenia Zawodowego w Szczecinie	ul. Klonowica 14, 71-244 Szczecin, tel. 518 940 797, www.fundacja.szczecin.pl
Vimag Management Institute	ul. Łukasieńskiego 19/1, 71-207 Szczecin, tel. 94 364 36 16, www.vimag.pl

Wojewódzki Klub Techniki i Racjonalizacji w Szczecinie	<i>ul. Smolańska 4, pok. 303, 70-026 Szczecin, tel. 91 488 38 17, www.wktir.szczecin.pl</i>
Zachodniopomorski Instytut Bezpieczeństwa i Ochrony	<i>ul. Celna 1, 70-644 Szczecin, tel. 91 434 35 01, delve.com.pl</i>
ZG ZNP Ośrodek Usług Pedagogicznych i Socjalnych Filia w Szczecinie	<i>Aleja Papieża Jana Pawła II 2, 70-413 Szczecin, tel. 91 434 23 44, www.szczecin.oupis.pl</i>
Centrum Kształcenia Praktycznego	<i>ul. 3-go Maja 1a, 70-214 Szczecin, tel. 91 433 72 40, www.zs8.szczecin.pl</i>

KOSZALIN

Akademia Rozwoju Progress	<i>ul. Zwycięstwa 168 lok.107, 75-612 Koszalin, tel. 536 830 830, www.progress-koszalin.pl</i>
Atut Lider Kształcenia Centrum Szkoleniowe	<i>ul. Waryńskiego 14/2, 75-541 Koszalin, tel. 536 416 656, www.atutszkola.pl</i>
Biuro Konsultingowo-Usługowe	<i>ul. Leonida Teligi 25, 75-206 Koszalin, tel. 94 343 00 01</i>
Centrum Kształcenia Ustawicznego	<i>ul. Jana Pawła II 17, 75-452 Koszalin, tel. 94 345 18 22, www.ckukoszalin.edu.pl</i>
Centrum Szkoleniowe Escola w Koszalinie	<i>ul. Bohaterów Warszawy 22, 75-211 Koszalin, tel. 42 299 55 18, www.sei.ipt.edu</i>
Centrum Szkoleniowo-Doradcze „Kursant” Roman Granosik	<i>ul. Szczecińska 25A/3, 75-122 Koszalin, tel. 94 347 40 40, www.kursantgranosik.pl</i>
Europejskie Centrum Edukacyjne	<i>ul. T. Chałubińskiego 15, 75-581 Koszalin, tel. 502 649 853</i>
Fundacja Oświatowa – Europejskie Centrum Edukacyjne	<i>ul. Tytusa Chałubińskiego 15, 75-581 Koszalin, tel. 94 342 48 20, www.fundacja-ece.edu.pl</i>
Koprinet	<i>ul. Wyszyńskiego 1, 75-062 Koszalin, tel. 94 347 13 00, www.koprin.com.pl</i>
Koszalińskie Centrum Kształcenia	<i>ul. Bohaterów Warszawy 22, 75-211 Koszalin, tel. 42 299 55 18, www.ipt.pl</i>
Niepubliczne Centrum Edukacji Pedagogicznej	<i>ul. Dywizji Drezdeńskiej 13, 75-692 Koszalin, tel. 94 346 16 91, www.pctp.com.pl</i>
Profi Biznes Group	<i>ul. Tytusa Chałubińskiego 15/17E, 75-581 Koszalin, tel. 91 453 01 55</i>
Progress Centrum Szkoleniowo-Doradcze	<i>ul. Zwycięstwa 168 lok.107, 75-612 Koszalin, tel. 536 830 830, www.progress-szkolenia.pl</i>
Prywatne Centrum Edukacyjno-Badawcze	<i>ul. Batalionów Chłopskich 79, 75-333 Koszalin, tel. 94 346 14 60</i>
Stowarzyszenie Księgowych w Polsce Placówka Kształcenia Ustawicznego Oddział Okręgowy w Koszalinie	<i>ul. Zwycięstwa 148, 75-613 Koszalin, tel. 94 342 43 85, www.koszalin.skwp.pl</i>
Studium Policealne „Cosinus” w Koszalinie	<i>ul. Zwycięstwa 148, 75-613 Koszalin, tel. 94 342 29 00, www.cosinus.pl</i>

<i>Szkoła Języków Obcych School of Modern Languages</i>	<i>ul. Jana Pawła II 20, 75-452 Koszalin, tel. 94 347 10 10, www.sml.edu.pl</i>
<i>Szkoła Komputerowa „Aya”</i>	<i>ul. H. Modrzejewskiej 71, 75-728 Koszalin, tel. 94 341 17 41, www.cc.edu.pl</i>
<i>Środkowopomorskie Centrum Edukacji Samorządowej i Specjalistycznej w Koszalinie Andrzej Urbanek</i>	<i>ul. Zwycięstwa 42, 75-037 Koszalin, tel. 94 347 00 50, www.sce.net.pl</i>
<i>Zachodniopomorskie Centrum Edukacji Zawodowej Optima</i>	<i>ul. Jaworowa 34, 75-681 Koszalin, tel. 94 344 51 19, www.szkołaoptima.pl</i>

POZOSTAŁE MIEJSCOWOŚCI WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

<i>Centrum Kształcenia Praktycznego</i>	<i>ul. Mickiewicza 24, 78-200 Białogard, tel. 94 312 20 35, www.zsp-bialogard.com</i>
<i>Salomon Centrum Szkoleniowo- Doradcze Aneta Kurczewska-Cieślak</i>	<i>al. Wojska Polskiego 5 a, 74-500 Chojna, tel. 91 414 21 24, salomonchojna.pl</i>
<i>Centrum Kształcenia Językowego „Profess”</i>	<i>ul. Niedziałkowskiego 9, 73-200 Choszczno, tel. 95 763 28 26, www.profess.booo.pl</i>
<i>Centrum Kształcenia Kursowego „Omnibus”</i>	<i>ul. Obrońców Westerplatte 1, 73-200 Choszczno, tel. 514 812 749, www.szkołyomnibus.pl</i>
<i>Centrum Kształcenia Ustawicznego Izabela Krzemńska</i>	<i>ul. Obrońców Westerplatte 1, 73-200 Choszczno, tel. 95 765 01 95, www.szkołykrzeminska.org.pl</i>
<i>Centrum Kształcenia Ustawicznego Artgraf BHP Henryk Marchlewicz Niepubliczna Placówka Oświatowa w Smolnicy</i>	<i>ul. Baczewskiego 20, 74-400 Dębno, tel. 509 749 44</i>
<i>Ośrodek Kształcenia Zawodowego ZDZ w Drawsku Pomorskim</i>	<i>ul. Sikorskiego 4, 78-500 Drawsko Pomorskie, tel. 94 363 27 21, www.zdz.slupsk.pl</i>
<i>Ośrodek Kursów i Szkoleń przy Europejskim Centrum Edukacji i Turystyki w Drawsku Pomorskim</i>	<i>ul. Gdyńska 16, 78-500 Drawsko Pomorskie, tel. 94 363 47 06, www.eceit.pl</i>
<i>Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego</i>	<i>ul. Warmińska 1, 78-500 Drawsko Pomorskie, tel. 94 363 24 20, www.pckziu.pl</i>
<i>Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego</i>	<i>ul. Konstytucji 3 Maja 19, 72-100 Goleniów, tel. 91 418 25 53</i>
<i>Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego Lingua Ejp</i>	<i>ul. Szczecińska 6A 72-100 Goleniów, tel. 91 407 22 50</i>
<i>Ośrodek Kształcenia Zawodowego</i>	<i>ul. Konstytucji 3-go Maja 19, 72-100 Goleniów, tel. 91 418 35 28</i>
<i>Ośrodek Szkoleń S. K</i>	<i>ul. Fabryczna 2, 72-100 Goleniów, tel. 91 407 18 45</i>
<i>Centrum Szkolenia Kursowego „Educo”</i>	<i>ul. Warszawska 12, 72-300 Gryfice, tel. 91 384 46 88</i>

Centrum Szkoleniowe Kamil	<i>ul. Otok 32, 72-300 Gryfice, tel. 91 384 72 72</i>
Firma Doradczo-Uslugowa Zdzisław Wiszniewski	<i>ul. Spacerowa 1 B, 72-300 Gryfice, tel. 507 433 731</i>
Ośrodek Szkolenia Kursowego „Terminator”	<i>ul. Rapackiego 3A, 72-300 Gryfice, tel. 91 384 58 96</i>
Placówka Niepubliczna Kształcenia Ustawicznego Ligi Obrony Kraju	<i>ul. Kamieńska 42, 72-300 Gryfice, tel. 91 384 24 75, www.lok.org.pl</i>
Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego	<i>ul. Szczecińska 19-19A, 74-100 Gryfino, tel. 91 416 21 01, www.cechgryfino.pl</i>
Niepubliczna Placówka Kształcenia Ustawicznego Ligi Obrony Kraju	<i>ul. Szczecińska 24, 74-100 Gryfino, tel. 91 416 24 36, www.lok.org.pl</i>
Ośrodek Szkolenia Craft Adrian Hołownia	<i>ul. 1 Maja 5, 74-100 Gryfino, tel. 881 320 123, www.oscraft.pl</i>
Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego przy Cechu Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorców w Kamieniu Pomorskim	<i>ul. Mieszka I 6A, 72-400 Kamień Pomorski, tel. 91 382 06 53</i>
Niepubliczne Centrum Kształcenia Ustawicznego w Kamieniu Pom.	<i>ul. Wolińska 9, 72-400 Kamień Pomorski, tel. 91 382 07 84</i>
Centrum Kształcenia Praktycznego	<i>ul. Katedralna 12, 78-100 Kołobrzeg, tel. 94 354 55 61, www.ekonom.kolobrzeg.pl</i>
Centrum Kształcenia Ustawicznego	<i>ul. Łopuskiego 13, 78-100 Kołobrzeg, tel. 94 354 05 83</i>
Centrum Kształcenia Ustawicznego „Medyk”	<i>ul. Grottgiera 12, 78-100 Kołobrzeg, tel. 94 352 21 20, www.zsp.kolobrzeg.pl</i>
Kołobrzeskie Centrum Kształcenia	<i>ul. Jedności Narodowej 58a, 78-100 Kołobrzeg, tel. 42 299 55 18, www.ipt.pl</i>
Ośrodek Doksztalcania i Doskonalenia Zawodowego	<i>ul. Piastowska 5, 78-100 Kołobrzeg, tel. 94 352 39 36, www.zs2kolobrzeg.pl</i>
Ośrodek Szkolenia Morskiego w Kołobrzegu	<i>ul. Portowa 41, 78-100 Kołobrzeg, tel. 603 652 380, www.polcargo.plk</i>
Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego	<i>ul. Armii Krajowej 20 C/14, 78-100 Kołobrzeg, tel. 94 352 02 92, www.edukacja-lobez.pl</i>
Centrum Kształcenia „Wiedza dla Wszystkich”	<i>ul. Armii Polskiej 13, 74-300 Myślibórz, tel. 95 747 39 05, www.cikosowa.pl</i>
Ośrodek Szkoleniowy Fundacji Ośrodek Doskonalenia Kadr	<i>ul. Siedlecka 6A, 72-010 Police, tel. 91 431 66 34, www.fodk.pl</i>
Stg Maciej Wyszowski	<i>ul. Szkolna 2, 72-010 Police, tel. 602 779 229, www.stg44.pl</i>
Mgm	<i>ul. Aleja Wojska Polskiego 23, 76-100 Sławno, tel. 59 810 56 86, www.knap.pl</i>

Placówka Szkolenia Zawodowego Inkubator Przedsiębiorczości w Sławnie	<i>ul. Chełmońskiego 30, 76-100 Sławno, tel. 59 810 30 21, www.inkubator.ta.pl</i>
Akademia Kształcenia Kadr Medica	<i>ul. Mieszka I 4, 73-110 Stargard, tel. 91 573 21 22, www.medica.edu.pl</i>
Centrum Kształcenia Praktycznego	<i>ul. Pierwszej Brygady 35, 73-110 Stargard, tel. 91 577 19 64, www.ckp.stargard.pl</i>
Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego „Cech”	<i>ul. Kaszubska 19, 73-110 Stargard, tel. 91 579 04 40, www.cech.stargard.pl</i>
Centrum Kształcenia Ustawicznego w Stargardzie	<i>al. Żołnierza 42, 73-110 Stargard, tel. 91 576 31 78</i>
Centrum Partner	<i>ul. Nasienna 11 a, 73-110 Stargard, tel. 507 863 889, centrumpartner.pl</i>
Ośrodek Kształcenia Kursowego Renoma Piotr Jezierski	<i>ul. Bornholmska 92, 73-110 Stargard, tel. 91 577 23 23, www.okk-renoma.pl</i>
Ośrodek Szkolenia „Wiedza”	<i>ul. Chopina 50c/6, 73-110 Stargard, tel. 517 915 218</i>
Ośrodek Szkoleniowy „Kursor”	<i>ul. Piłsudskiego 99/3, 73-110 Stargard, tel. 91 577 26 55</i>
Powiatowe Centrum Kształcenia Ustawicznego	<i>Park 3 Maja 2, 73-110 Stargard, tel. 91 578 37 77, www.zs1.stargard.pl</i>
Wzdz Szczecin Centrum Kształcenia Zawodowego w Stargardzie	<i>ul. Bema 6, 73-110 Stargard, tel. 91 577 26 42, www.wzdz.pl</i>
Blue House	<i>Plac Wolności 6, 78-400 Szczecinek, tel. 94 372 14 13, www.bluehouse.pl</i>
Centrum Kształcenia Terapeutów Clinicus	<i>ul. Bohaterów Warszawy 31,-35 78-400 Szczecinek, tel. 94 307 01 24</i>
Centrum Szkoleń „Ergon Plus” w Szczecinku	<i>ul. Piotra Skargi 5 /118-119, 78-400 Szczecinek, tel. 668 561 429, www.bhp-szczecinek.pl</i>
Ośrodek Dokształcania Zawodowego	<i>ul. 1 Maja 22, 78-400 Szczecinek, tel. 94 374 02 46, www.zs2warcislaw.eu</i>
ZDZ Słupsk Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Szczecinku	<i>ul. Bartoszewskiego 4, 78-400 Szczecinek, tel. 94 374 06 92</i>
Adviser Świdwiński Ośrodek Szkoleniowy	<i>ul. Łączna 2/7, 78-300 Świdwin, tel. 94 365 42 22</i>
Centrum Kształcenia Praktycznego	<i>ul. Jana Sołtana 2, 72-602 Świnoujście, tel. 91 321 62 87, www.zsm.uznam.net.pl</i>
Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego przy Cechu Rzemiosł Różnych w Świnoujściu	<i>ul. Bohaterów Września 4, 72-600 Świnoujście, tel. 91 321 58 60</i>
Centrum Kształcenia Ustawicznego Towarzystwa Oświatowo- Promocyjnego Business-Pro	<i>ul. Niedziałkowskiego 2, 72-600 Świnoujście, tel. 91 321 18 67</i>

Centrum Kształcenia Zawodowego	ul. Rybaki 13, 72-600 Świnoujście, tel. 91 321 52 24, www.wzdz.pl
Centrum Terapii i Szkoleń	ul. Konstytucji 3 Maja 25a/4, 72-600 Świnoujście, tel. 692 762 687
Centrum Kształcenia Zawodowego w Trzebiatowie	ul. Torowa 1, 72-320 Trzebiatów, tel. 91 387 24 12, www.ckz.dl.pl
Ośrodek Szkolenia, Doksztalcania i Doskonalenia Kadr Wałecka Akademia Wiedzy	ul. Bydgoska 50, 78-600 Wałcz, tel. 67 258 03 66, www.waw.zwa.pl

IZBY RZEMIEŚNICZE I CECHY RZEMIEŚNICZE W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

SZCZECIN

Nazwa Izby/Cechu	Dane teleadresowe
Izba Rzemieślnicza Małej i Średniej Przedsiębiorczości	al. Wojska Polskiego 78, 70-482 Szczecin, tel. 91 422 22 78, www.irszczecin.pl
Zachodniopomorska Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Szczecinie	ul. Królowej Korony Polskiej 25/105, 70-486 Szczecin, tel. 91 422 22 87, www.zirzip.szczecin.pl
Cech Rzemiosł Budowlanych i Drzewnych oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Szczecinie	Al. Wojska Polskiego 78, 70-482 Szczecin, tel. 91 422 22 88, www.bip.irszczecin.wirma.pl
Cech Rzemiosł Metalowych i Elektrycznych	Al. Wojska Polskiego 78, 70-482 Szczecin, tel. 91 422 22 88
Cech Rzemiosł Różnych Zrzeszenie	Al. Woj. Polskiego 78, 70-482 Szczecin, tel. 91 422 22 88
Cech Rzemiosł Spożywczych	Al. Wojska Polskiego 78, 70-482 Szczecin, tel. 91 422 22 88
Cech Rzemiosł Włókienniczych, Odzieżowych i Skórzanych	Al. Wojska Polskiego 78, 70-482 Szczecin, tel. 91 422 22 88
Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców w Szczecinie	Al. Wojska Polskiego 78, 70-482 Szczecin, tel. 91 422 22 88
Cech Rzemiosł Budowlanych i Drzewnych oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości	ul. Królowej Korony Polskiej 25, 70-485 Szczecin, tel. 91 422 16 31

POZOSTAŁE MIEJSCOWOŚCI WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Cech Rzemiosł Różnych	ul. Wojska Polskiego 53, 78-200 Białogard, tel. 94 312 43 06 www.rzemioslo.org/struktura/crr-bialogard/
Cech Rzemiosł Różnych	ul. Bohaterów Warszawy 7, 73-200 Choszczno, tel. 95 765 73 08, www.rzemioslo.org/struktura/cech-rzemiosl-roznych-choszcznie/

Cech Rzemiosł Różnych	ul. Droga Zielona 7A, 74-400 Dębno, tel. 515 081 274, www.rzemioslo.org/struktura/cech-rzemiosl-roznych-debnie/
Cech Rzemiosł Różnych w Drawsku Pomorskim	Plac Konstytucji 7, tel. 94 36 324 66, www.cech.drawsko@neostrada.pl
Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców	ul. Konstytucji 3 Maja 19, 72-100 Goleniów, tel. 91 418 25 53, www.rzemioslo.org/struktura/crp-goleniow/
Dom Rzemiosła. Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorców	ul. Mickiewicza 23, 72-300 Gryfice, tel. 91 384 33 91, www.cech-gryfice.pl
Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorców	ul. Szczecińska 19-19a, 74-100 Gryfino, tel./fax: 91 416 25 17, www.cechgryfino.pl
Cech Rzemiosł Różnych	ul. Mieszka I 6, 72-400 Kamień Pomorski, tel. 91 382 06 53, www.rzemioslo.org/struktura/crrp-kamien-pomorski/
Cech Rzemiosł Różnych	ul. Dubois 29, 78-100 Kołobrzeg, tel. 94 352 22 02, www.cech.kolobrzeg.pl
Cech Rzemiosł Różnych w Koszalinie	ul. Moniuszki 2, 75-557 Koszalin, tel. 94 34 04 345, www.rzemioslo.org/struktura/crr-koszalin
Cech Rzemiosł Różnych	ul. Słowackiego 6, 73-150 Łobez, tel. 91 397 09 94, www.rzemioslo.org/struktura/cech-rzemiosl-roznych-lobez/
Cech Rzemiosł Różnych	ul. Weterynaryjna 25, 74-300 Myślibórz, tel. 95 747 26 56, www.irgorzow.pl/organizacje-zrzeszone/cech-w-mysliborzu
Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców	ul. 3 Maja 48, 72-200 Nowogard, tel. 91 392 17 77, www.cech.nowogard.pl
Cech Rzemiosł Różnych	ul. Stargardzka 27, 74-200 Pyrzyce, tel. 91 570 18 22, www.rzemioslo.org/struktura/cech-rzemiosl-roznych-pyrzyczach/
Cech Rzemiosł Różnych	ul. Kaszubska 19, 73-100 Stargard, tel. 91 579 04 40, www.cech.stargard.pl
Cech Rzemiosł Różnych w Szczecinku	ul. Kard. St. Wyszyńskiego 24a, tel. 94 374 38 44
Cech Rzemiosł Różnych	ul. Bohaterów Września 4, 72-600 Świnoujście, tel. 91 321 58 60, www.crrs.pl
Cech Rzemiosł Różnych	ul. Kilińszczaków 38, 78-600 Wałcz, tel. 67 258 29 87, www.walcz.icech.pl

Źródła do publikacji:

- Osoby niepełnosprawne na zachodniopomorskim rynku pracy. Raport końcowy, Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie, Szczecin, 2017r., https://www.wup.pl/images/uploads/II_DLA_INSTYTUCJI/badania/gospodarka/Osoby_niepe%C5%82nosprawne_na_zachodniopomorskim_ryнку_pracy_-_Raport_ko%C5%84cowy_v2.pdf
- Pracuj z pasją!, Łukasz Gajewski, Helion 2010
- Rozmowa kwalifikacyjna, Angelika Śniegocka, Helion 2018
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (RODO)
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 1997 Nr 123 poz. 776 z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 20.04.2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2004 Nr 99 poz. 1001 z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. 2003 nr 122 poz. 1143 z późn. zmianami)
- Zadowolenie osób niepełnosprawnych z pracy. Raport TNS OBOP dla Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Wrzesień 2010r.
- <http://media.contrust.pl/33640-zlote-czasy-motywacji-juz-jest-raport-rynku-swiadczen-pozaplacowych-drogowskaz-motywacyjny-2018>
- <http://www.ekonomiaspoleczna.pl/x/672527>
- <http://www.integralia.pl/porada-pracodawca/motywowac-osoby-niepelnosprawne-pracy/>
- <http://www.niepelnosprawni.gov.pl>
- <http://zielonalinia.gov.pl/uprawnienia-osob-niepelnosprawnych-zarejestrowanych-w-powiatowym-urzedzie-pracy-33383>
- <https://europass.cedefop.europa.eu/pl/documents/curriculum-vitae>
- <https://polki.pl/zdrowie/prawa-pacjenta,kto-moze-otrzymac-dodatek-na-kształcenie-dzieci-niepelnosprawnych,10356947,artykul.html>
- <https://poradnikpracownika.pl/-czy-motywacja-do-pracy-jest-wazna-w-zatrudnieniu>
- <https://poradnikprzedsiebiorcy.pl/-składka-zdrowotna-nie-zawsze-obowiazkowa>
- <https://porady.pracuj.pl/zycie-zawodowe/6-powodow-dlaczego-warto-pracowac/>
- <https://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/1098885,nadchodzi-rodo-jakie-kary-za-niedostosowanie-sie-do-przepisow.html>
- <https://rosnijwsile.pl/dlaczego-warto-pracowac-powody-dla-ktorych-warto-pracowac/>
- <https://www.infor.pl/prawo/praca/pracodawca/2795415,2,Dane-osobowe-pracownika-a-RODO-zmiany.html>
- <https://www.infor.pl/prawo/prawa-konsumenta/inne/778329,RODO-2018-kary-za-naruszenie-przepisow.html>
- <https://www.pfon.org/dokumenty-i-publicacje/dokumenty-miedzynarodowe/91-konwencja-onz-o-prawach-osob-niepelnosprawnych>
- <https://www.pfon.org.pl/aktualnosci/szczegoly-aktualnosci/news/rynek-pracy-czeka-na-zatrudnienie-osob-niepelnosprawnych/>
- <https://www.pfon.org.pl/aktualnosci/szczegoly-aktualnosci/news/rynek-pracy-czeka-na-zatrudnienie-osob-niepelnosprawnych/>
- <https://www.pfon.org.pl/osoby-niepelnosprawne/dofinansowanie-dzialalnosci-gospodarczej/dotacja-na-rozpozecie-dzialalnosci-gospodarczej/>
- <https://www.pfon.org.pl/pracodawcy/dofinansowanie-wynagrodzen/warunki-ubiegania-sie-o-dofinansowanie/>
- <https://www.pfon.org.pl/pracodawcy/dofinansowanie-wynagrodzen/wysokosc-dofinansowania/>
- https://www.praca.pl/poradniki/list-motywacyjny/list-motywacyjny-wzor_pr-1784.html
- <https://www.prawo.pl/kadry/ustawa-o-zatrudnieniu-wspomagany-osob-z-niepelnosprawnosciami,379075.html>
- <https://www.rp.pl/Niepelnosprawni/301069985-Nawet-60-tys-zl-dotacji-na-rozpozecie-dzialalnosci-dla-niepelnosprawnych.html>

PRACA I NAUKA
w województwie zachodniopomorskim